แผนการจัดการเรียนรู้

รายวิชาสังคมศึกษา ๒ รหัสวิชา ส๓๑๑๐๒

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๙

นางบุญชนก ศรีสารคาม

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนสตรีศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ เวลาเรียน 5 ชั่วโมง
เรื่อง สังคมชมพูทวีป เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/1 วิเคราะห์สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าหรือสังคมสมัยของศาสดาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/2 วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/3 วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะสังคมของชมพูทวีปในสมัยก่อนพุทธกาลได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกลักษณะของสังคมชมพูทวีปในสมัยก่อนพุทธกาลได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการศึกษาเรียนรู้ลักษณะทางสังคมของผู้คนสมัยก่อนพุทธกาล เพื่อศึกษาทำความเข้าใจสังคมที่เป็นแดนเกิดของพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

สังคมก่อนพุทธกาลในชมพูทวีป เป็นสังคมที่อยู่ในลัทธิความเชื่อตามหลักของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เป็นสังคมแบ่งแยกชนชั้นวรรณะ

5. สาระการเรียนรู้

สังคมของชมพูทวีป

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความมีเหตุผล

นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2. มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

3. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสังคมชมพูทวีป

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
   - ทักษะการคิดวิเคราะห์

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำ VCD หรือ DVD สารคดีที่เกี่ยวกับประเทศอินเดีย หรือเนปาล ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาลักษณะทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรมเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้เรื่องชมพูทวีป

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูนำแผนที่ของเอเชียใต้มาให้นักเรียนศึกษาเปรียบเทียบกับแผนที่ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล จากนั้นครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หาคำตอบ ดังนี้

- พื้นที่ของชมพูทวีปอยู่ในดินแดนประเทศใดบ้างในปัจจุบัน (ตัวอย่างคำตอบ ประเทศเนปาล และอินเดีย)

- เพราะเหตุใดสังคมในสมัยชมพูทวีปจึงแบ่งชนชั้นเป็นวรรณะทั้ง 4 และชนนอกชั้นวรรณะ (ตัวอย่างคำตอบ เพราะได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ โดยเปรียบเทียบวรรณะทั้ง 4 ไว้ว่า กษัตริย์เกิดจากแขนของพรหม พราหมณ์เกิดจากปากของพรหม แพศย์เกิดจากขาของพรหม และศูทรเกิดจากเท้าของพรหม)

- จัณฑาล เป็นชนชั้นวรรณะใด ชีวิตในสังคมมีลักษณะอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ เป็นบุคคลนอกชั้นวรรณะ ไม่จัดอยู่ในวรรณะ 4 เป็นบุคคลที่เกิดจากบิดามารดาเป็นคนต่างวรรณะกัน เป็นผู้ที่ถูกดูถูกเหยียดหยามอย่างรุนแรงในสังคม ถ้าเทียบกับสมัยปัจจุบันคือ ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ไม่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เหลืออยู่เลย)

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปโครงสร้างทางสังคมในสมัยชมพูทวีปเป็นแผนภาพลงบนกระดานเพื่อทบทวนความรู้

ขั้นที่ 3 สรุป (เวลา 5 นาที)

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- สังคมก่อนพุทธกาลในชมพูทวีป เป็นสังคมที่อยู่ในลัทธิความเชื่อตามหลักของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เป็นสังคมแบ่งแยกชนชั้นวรรณะ

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- นักเรียนคิดว่าการแบ่งชนชั้นวรรณะของสังคมอินเดียเป็นการละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เพราะเหตุผลใด

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- VCD DVD สารคดีประเทศอินเดีย และเนปาล
- แผนที่เอเชียใต้ และแผนที่ชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม	สรุป	
		1. มีวินัย		2. ใฝ่เรียนรู้			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**

มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องและตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องและไม่ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ
ใฝ่เรียนรู้	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เอาใจใส่ ไม่มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ **เวลาเรียน 5 ชั่วโมง**
เรื่อง คติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า **เวลาเรียน 1 ชั่วโมง**

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/1 วิเคราะห์สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าหรือสังคมสมัยของศาสดาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/2 วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/3 วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกลักษณะความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจศึกษาเรียนรู้ลักษณะทางความเชื่อสมัยก่อนพุทธกาล เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนความต่างสมัยก่อนพุทธกาลกับสมัยพุทธกาล (A)

4. สาระสำคัญ

ความเชื่อของมนุษย์ในสมัยก่อนพุทธกาลมีพื้นฐานมาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ลัทธิพราหมณ์ และการอนุมานของนักบวชตามลัทธิต่าง ๆ ในชมพูทวีป

5. สาระการเรียนรู้

คติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานได้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มและระยะเวลาที่กำหนด ทุกคนได้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความสำคัญเท่าเทียมกันใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน

2. ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูนำภาพลัทธิทางความเชื่อต่าง ๆ ของสังคมอินเดียมาให้นักเรียนร่วมกันศึกษา จากนั้นครูถามคำถามให้นักเรียนตอบคำถามทีละคนจนครบทุกคน ดังตัวอย่าง

- นักเรียนมีหลักความเชื่อที่เป็นของตนเองอย่างไร

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์คติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อหาคำตอบ ดังนี้

- ศาสนาพราหมณ์มีหลักความเชื่ออย่างไร และมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมอินเดียอย่างไร
- ความเชื่อในเรื่องจิตวิญญาณของสังคมอินเดียเป็นอย่างไร
- เหตุใดในสังคมอินเดียจึงเกิดลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ขึ้นมามากมาย เพราะอะไร

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม แล้วสรุปคำตอบออกมานำเสนออภิปรายหน้าชั้น โดยการส่งผู้แทนกลุ่มในการนำเสนอ

3. ครูสรุปคำตอบของแต่ละกลุ่มเป็นแผนภาพเพื่ออธิบายสรุปทบทวนความรู้

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- ความเชื่อของมนุษย์ในสมัยก่อนพุทธกาลมีพื้นฐานมาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ลัทธิพราหมณ์ และการอนุมานของนักบวชตามลัทธิต่าง ๆ ในชมพูทวีป

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- นักเรียนคิดว่าลัทธิความเชื่อในสมัยก่อนพุทธกาลมีอิทธิพลต่อความเชื่อของคนไทยหรือไม่

6. ให้นักเรียนทำชิ้นงานที่ 1 เรื่อง สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ใบงานที่ 1 เรื่อง สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้า

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 1	ใบงานที่ 1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม 2	สรุป	
		1. มีวินัย		2. ใฝ่เรียนรู้			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องและตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องและไม่ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ
ใฝ่เรียนรู้	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เอาใจใส่ ไม่มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ เวลาเรียน 5 ชั่วโมง
เรื่อง พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/1 วิเคราะห์สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าหรือสังคมสมัยของศาสดาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/2 วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/3 วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายถึงการตรัสรู้คุณธรรมความเป็นพระพุทธเจ้าได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกหลักการตรัสรู้และพระคุณธรรมของความเป็นพระพุทธเจ้าได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญการศึกษาวิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้สามารถฝึกตนได้อย่างสูงสุด เพื่อนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตน (A)

4. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนาก่อตั้งขึ้นหลังจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และทรงตั้งพระทัยเผยแผ่คำสอนแก่สัตว์โลกโดยวิธีการสอน

5. สาระการเรียนรู้

พระพุทธเจ้าในฐานะมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

2. เงื่อนไขคุณธรรม

นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด (ความรับผิดชอบ) มีความเพียรพยายามและกระตือรือร้นในการเรียน (ความขยัน ความอดทน) ให้ความร่วมมือกับการทำกิจกรรมของส่วนรวม (ความช่วยเหลือแบ่งปัน)

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนดู VCD หรือ DVD กำเนิดพระพุทธเจ้า จบแล้วครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และตอบคำถาม ดังนี้

- การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติพระองค์โดยวิธีการใด และมีลำดับการตรัสรู้อย่างไร
- ผลจากการตรัสรู้ทำให้พระพุทธองค์ค้นพบสิ่งใด

2. ครูสรุปคำตอบของนักเรียน เขียนอธิบายเป็นแผนภาพบนกระดาน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาและสรุปหลักพระคุณธรรมของการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าที่ควรนำมาปฏิบัติตาม แล้วร่วมกันสรุปเป็นแผนภาพบนกระดาน ดังนี้

- ทรงบำเพ็ญคุณธรรมความดีอย่างต่อเนื่อง
- ทรงมีปณิธานที่มั่นคง โดยไม่ละความเพียรจนได้ตรัสรู้

- ทรงเป็นแบบอย่างในการใฝ่รู้ศึกษาวิชาการจากหลายสำนักจนรู้หายสงสัย
- ทรงเป็นผู้อุทิศตนอย่างยอดเยี่ยม จากการบำเพ็ญทุกรกิริยา
- ทรงไม่เหนื่อยหน่ายต่อการบำเพ็ญความดีจนได้ตรัสรู้
- ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อสัตว์โลก โดยการสอนให้ปฏิบัติจนบรรลุตามพระพุทธองค์ตลอดระยะเวลา 45 พรรษา

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้
    - พระพุทธศาสนาก่อตั้งขึ้นหลังจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และทรงตั้งพระทัยเผยแผ่คำสอนแก่สัตว์โลกโดยวิธีการสอน
5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้
    - “พระพุทธเจ้าทรงเป็นครูแห่งครู” นักเรียนเข้าใจว่าอย่างไร

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- VCD, DVD กำเนิดพระพุทธเจ้า

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม 2	สรุป	
		1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์		2. ใฝ่เรียนรู้			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
ใฝ่เรียนรู้	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เอาใจใส่ ไม่มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ เวลาเรียน 5 ชั่วโมง
เรื่อง การก่อตั้งพระพุทธศาสนา วิธีการสอน และการเผยแผ่ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/1 วิเคราะห์สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าหรือสังคมสมัยของศาสดาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/2 วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/3 วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายการก่อตั้งพระพุทธศาสนา วิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกแนวพุทธจริยาในการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และคุณค่าในการนำแนวปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระสำคัญ

การก่อตั้งพระพุทธศาสนาเกิดจากการนำหลักธรรมการตรัสรู้ไปเผยแผ่ตามแนวพุทธจริยาทรงสอนโดยการปรับให้สอดคล้องกับบุคคลและสถานการณ์จนมีผู้มีศรัทธาเลื่อมใสมานับถือปฏิบัติตามหลักคำสั่งสอนเป็นจำนวนมาก

5. สาระการเรียนรู้

1. การก่อตั้งพระพุทธศาสนา
2. วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธจริยา

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานได้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มและระยะเวลาที่กำหนด

2. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และลักษณะของการก่อตั้งพระพุทธศาสนา

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
   - ทักษะการคิดวิเคราะห์
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำดอกบัวหรือภาพดอกบัว 4 เหล่ามาให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามก่อนนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- พระพุทธเจ้าทรงเปรียบเทียบบุคคลเหมือนดอกบัว 4 เหล่าว่าอย่างไร

(ตัวอย่างคำตอบ บัว 4 เหล่า ได้แก่

1. พวกที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เมื่อได้ฟังธรรมแล้วสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว จึงเปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่พ้นน้ำ เมื่อพบแสงอาทิตย์ก็เบ่งบานทันที

2. พวกที่มีสติปัญญาปานกลาง เมื่อฟังธรรมแล้วพิจารณาตาม และได้รับการอบรมฝึกฝนสามารถรู้และเข้าใจในเวลาอันสั้น เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ปริ่มน้ำที่กำลังจะบานในวันถัดไป

3. พวกที่มีสติปัญญาน้อย เมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตาม และได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มอยู่เสมอ มีความขยัน มีสติ ศรัทธา ในที่สุดก็สามารถรู้และเข้าใจได้ในวันหนึ่งข้างหน้า เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ซึ่งค่อย ๆ โผล่ขึ้นเบ่งบานได้ในวันหนึ่ง

4. พวกที่ไร้สติปัญญา เมื่อได้ฟังธรรมก็ไม่เข้าใจความหมาย ขาดศรัทธา ไม่มีความเพียร เปรียบเสมือนดอกบัวที่จมอยู่กับโคลนตม ซึ่งจะตกเป็นอาหารของเต่าปลา ไม่มีโอกาสโผล่ขึ้นพ้นน้ำเพื่อเบ่งบาน)

จากนั้นครูอธิบายสรุปเพิ่มเติมว่า “ดอกบัวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่การประสูติ โดยมีดอกบัวมารองรับพระบาทขณะเสด็จออกจากครรภ์พระมารดา และทรงพิจารณาเปรียบเทียบก่อนการแสดงธรรมโปรดสัตว์”

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาการก่อตั้งพระพุทธศาสนา โดยครูให้นักเรียนตอบคำถาม ดังนี้

- การก่อตั้งพระพุทธศาสนาอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นในช่วงใด (ตัวอย่างคำตอบ พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ช่วงที่มีพระรัตนตรัยเกิดขึ้นครบองค์ 3 คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ในวันอาสาฬหบูชา หลังจากพระพุทธเจ้าแสดงธรรมโปรดพระปัญจวัคคีย์และได้บรรลุธรรมตามพระพุทธองค์ และได้ทูลขออุปสมบทในพระพุทธศาสนา)

3. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ร่วมกันสรุปความรู้อภิปรายหน้าชั้นเรียนตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ ดังนี้

- การก่อตั้งพระพุทธศาสนา
- วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแนวพุทธจริยา

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปแนวพุทธจริยาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

5. ให้นักเรียนวิเคราะห์เกี่ยวกับพุทธลีลาในการสอน แล้วสรุปเป็นแผนภาพความคิด

ขั้นที่ 3 สรุป

6. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การก่อตั้งพระพุทธศาสนาเกิดจากการนำหลักธรรมการตรัสรู้ไปเผยแผ่ตามแนวพุทธจริยา ทรงสอนโดยการปรับให้สอดคล้องกับบุคคลและสถานการณ์จนมีผู้มีศรัทธาเลื่อมใส มานับถือปฏิบัติตามหลักคำสั่งสอนเป็นจำนวนมาก

7. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- คำสอนพระพุทธศาสนาสืบทอดมาถึง 2,500 กว่าปี เพราะเหตุปัจจัยใด

9. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง การก่อตั้งพระพุทธศาสนา วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ใบงานที่ 2 เรื่อง การก่อตั้งพระพุทธศาสนา วิธีการสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์
ทำใบงานที่ 2	ใบงานที่ 2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาและพุทธประวัติ เวลาเรียน 5 ชั่วโมง
เรื่อง พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/1 วิเคราะห์สังคมชมพูทวีปและคติความเชื่อทางศาสนาสมัยก่อนพระพุทธเจ้าหรือสังคมสมัยของศาสดาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/2 วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/3 วิเคราะห์พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายพุทธประวัติด้านการบริหารและแนวทางคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ใช้ชาวพุทธธำรงรักษาพระพุทธศาสนาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกหลักธรรมของนักบริหารและแนวทางการปฏิบัติเพื่อธำรงรักษาพระพุทธศาสนาได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระสำคัญ

พระพุทธเจ้าทรงถึงพร้อมด้วยหลักธรรมของนักบริหาร ทรงยกธรรมเป็นใหญ่ในการปกครองพุทธบริษัท 4 มีหลักธรรมเป็นบรรทัดฐานในการดูแลพระพุทธศาสนา การศึกษาเล่าเรียนหลักธรรมจนเข้าใจและปฏิบัติธรรมได้ตามหลักคำสอน เป็นแนวทางในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืน

5. สาระการเรียนรู้

1. พุทธประวัติด้านการบริหาร
2. แนวทางการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานได้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มและระยะเวลาที่กำหนด

2. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และลักษณะของพุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. มีวินัย

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเขียนข้อความในรูปบัตรคำบนกระดาน ดังนี้

พระศาสดา พระโลกนาถ พระโลกเชษฐ์ พระโลกนายก พระทีฆทัสสี

จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันให้ความหมายแต่ละคำและครูอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

- พระศาสดา พระผู้ทรงเป็นครูของชาวโลก
- พระโลกนาถ พระผู้เป็นที่พึ่งของชาวโลก
- พระโลกเชษฐ์ พระผู้เป็นผู้เจริญสุดของชาวโลก
- พระโลกนายก พระผู้ทรงเป็นผู้นำของชาวโลก
- พระทีฆทัสสี พระผู้ทรงมีสายพระเนตรยาวไกล

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ พุทธประวัติด้านการบริหาร โดยครูตั้งคำถาม ให้นักเรียนร่วมกันสรุปคำตอบ ดังนี้

- “ทรงถือธรรมเป็นธง ทรงถือธรรมเป็นตราชู ยกธรรมเป็นราชา” มีนัยทางด้านการบริหารปกครองในพระพุทธศาสนาอย่างไร
- ทรงมอบให้พระสงฆ์เป็นใหญ่ทางด้านการบริหารการปกครอง มีความหมายตามแนวทางประชาธิปไตยอย่างไร
- พระธรรมวินัยจักเป็นศาสดาแทนพุทธองค์เมื่อทรงเสด็จดับขันธปรินิพพานเกี่ยวข้องกับด้านการบริหารอย่างไร

โดยครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม รับผิดชอบกลุ่มละ 1 คำถาม สรุปวิเคราะห์ แล้วออกนำเสนอความรู้อภิปรายหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5 นาที

3. จบการนำเสนองานกลุ่มครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้อธิบายเป็นแผนภาพบนกระดาน

4. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาพุทธประวัติด้านการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันคิดวิเคราะห์ และสรุปเป็นคำถาม ดังนี้

- พระพุทธเจ้าทรงได้วางแนวทางการสืบทอดธำรงพระพุทธศาสนาเอาไว้อย่างไรบ้าง ทรงมอบหลักการบริหารพระสงฆ์ในการรักษาพระพุทธศาสนาโดยหลักธรรมอปริหานิยธรรมเอาไว้อย่างไร
- พระพุทธศาสนาจะยั่งยืนได้ พุทธบริษัททั้ง 4 จะต้องปฏิบัติตนอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- พระพุทธเจ้าทรงถึงพร้อมด้วยหลักธรรมของนักบริหาร ทรงยกธรรมเป็นใหญ่ในการปกครอง

พุทธบริษัท 4 มีหลักธรรมเป็นบรรทัดฐานในการดูแลพระพุทธศาสนา การศึกษาเล่าเรียนหลักธรรมจนเข้าใจ และปฏิบัติธรรมได้ตามหลักคำสอนเป็นแนวทางในการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืน

6. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 3 เรื่อง พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา

7. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- บัตรคำ
- ใบงานที่ 3 เรื่อง พุทธประวัติด้านการบริหารและการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา
- แบบทดสอบหลังเรียน

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม 2	สรุป	
		1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์		2. มีวินัย			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักการของพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
เรื่อง ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/4 วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/5 วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/6 วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/7 วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายทฤษฎีวิธีการที่เป็นสากล และข้อปฏิบัติที่เป็นทางสายกลางในพระพุทธศาสนาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกทฤษฎีวิธีการที่เป็นสากล และข้อปฏิบัติที่เป็นทางสายกลางในพระพุทธศาสนาได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนามีหลักทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากล ได้แก่ อริยสัจ 4 และข้อปฏิบัติที่เป็น

ทางสายกลาง ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ 8

5. สาระการเรียนรู้

1. พระพุทธศาสนามีทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากล
2. พระพุทธศาสนามีข้อปฏิบัติที่ยึดทางสายกลาง

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นความสำคัญของข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา สามารถคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

2. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
   - ทักษะการคิดวิเคราะห์
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มุ่งมั่นในการทำงาน
2. มีจิตสาธารณะ

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูชูบัตรคำ คำว่า **ธรรมะ** ให้นักเรียนคิดหาความหมายตามที่นักเรียนเข้าใจ โดยการให้นักเรียนให้ความหมายทีละคน จากนั้นให้ครูอธิบายก่อนนำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้

ธรรมะคือหลักความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ตามธรรมชาติทั้งที่เป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ และ นามธรรมที่จับต้องไม่ได้ ในทางพระพุทธศาสนาแบ่งธรรมะเป็น 2 ระดับ คือ ระดับโลกิยธรรม คือ ธรรมของผู้ยังไม่หมดกิเลส และระดับโลกุตตรธรรม ธรรมชั้นสูง ได้แก่ บุคคลผู้บรรลุธรรม รู้และ เข้าใจสภาพของรูปธรรมและนามธรรมอย่างแจ่มแจ้งจนหมดอาสวะกิเลสโดยสิ้นเชิง

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูติดบัตรคำ อริยสัจ 4 บนกระดาน ครูซักถามนักเรียนโดยใช้คำถาม ดังนี้

- อริยสัจ 4 คืออะไร ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นหลักทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากลอย่างไร

จากนั้นให้ครูสรุปคำตอบของนักเรียน เขียนอธิบายเป็นแผนภาพบนกระดาน

3. ครูจัดกิจกรรมในชั้นเรียนโดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 8 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มสรุปความหมายของ อริยมรรคมีองค์ 8 (มัชฌิมาปฏิปทา) มากลุ่มละ 1 ข้อ ตามลำดับ ดังนี้

- สัมมาทิฏฐิ - สัมมาอาชีวะ
- สัมมาสังกัปปะ - สัมมาวายามะ
- สัมมาวาจา - สัมมาสติ
- สัมมากัมมันตะ - สัมมาสมาธิ

โดยให้แต่ละกลุ่มสรุปความรู้ความหมายของข้อธรรม แล้วส่งผู้แทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกมายืนเรียงแถวบอกความหมายสรุปนำเสนอหน้าชั้นเรียน

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อปฏิบัติที่เป็นทางสายกลาง เขียนอธิบายเป็นแผนภาพบนกระดาน

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- พระพุทธศาสนามีหลักทฤษฎีและวิธีการที่เป็นสากล ได้แก่ อริยสัจ 4 และข้อปฏิบัติที่เป็นทางสายกลาง ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ 8

6. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- การปฏิบัติตนตามทางสายกลางช่วยให้ชีวิตประสบความสุขและความสำเร็จได้เพราะอะไร

7. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 4 เรื่อง ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- บัตรคำ
- ใบงานที่ 4 เรื่อง ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม 2	สรุป	
		1. มุ่งมั่นในการทำงาน		2. มีจิตสาธารณะ			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	ไม่ตั้งใจและไม่รับผิดชอบในการทำงาน
มีจิตสาธารณะ	ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ	ไม่ช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยด้วยความไม่เต็มใจ

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักการของพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
เรื่อง การพัฒนาศรัทธาและปัญญาทางพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/4 วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/5 วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/6 วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/7 วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนาได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกการพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนาได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการปฏิบัติตามหลักธรรมและพัฒนาปัญญาในทางพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่ให้มนุษย์มีศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา เชื่ออย่างมีเหตุผล เพื่อให้การดำเนินชีวิตไปสู่เส้นทางแห่งความดีงามและถูกต้อง

5. สาระการเรียนรู้

1. การพัฒนาศรัทธา
2. การพัฒนาปัญญา

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นความสำคัญของการพัฒนาศรัทธาและปัญญาในพระพุทธศาสนา สามารถคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

2. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาศรัทธาและปัญญาในพระพุทธศาสนา

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มุ่งมั่นในการทำงาน
2. มีจิตสาธารณะ

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับนักเรียนโดยใช้คำถามเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้

- นักเรียนนับถือศาสนาใด (ตัวอย่างคำตอบ พระพุทธศาสนา)
- การนับถือศาสนาจะต้องมีธรรมใดเป็นพื้นฐานในการนับถือศาสนา (ความศรัทธาเลื่อมใสในศาสนาที่ตนเองนับถือ)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูเขียนคำว่า ศรัทธา บนกระดานในรูปบัตรคำแล้วให้นักเรียนศึกษาความหมายศรัทธาในทางพระพุทธศาสนา โดยครูใช้คำถามให้นักเรียนวิเคราะห์ ดังนี้

- ศรัทธาในพระพุทธศาสนามีอธิบายเป็นหลักธรรมเอาไว้อย่างไร (ครูสรุปบันทึกคำตอบเขียนอธิบายเป็นแผนภาพบนกระดาน)

จากนั้นครูสุ่มตัวอย่างนักเรียนในชั้นเรียน 3-4 คน ออกมาอธิบายการพัฒนาศรัทธาของตนเองหน้าชั้นเรียน และครูอธิบายสรุปความรู้เพิ่มเติม

3. ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำว่า ปัญญา โดยครูถามคำถามดังนี้

- ปัญญาในทางพระพุทธศาสนาหมายถึงปัญญาในลักษณะใด พระพุทธศาสนาแบ่งปัญญาเป็นกี่ระดับ และมีวิธีการพัฒนาปัญญาอย่างไร

เมื่อจบการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ให้ครูเขียนความหมายของปัญญา อธิบายเป็นแผนภาพบนกระดาน

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่ให้มนุษย์มีศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา เชื่ออย่างมีเหตุผล เพื่อให้การดำเนินชีวิตไปสู่เส้นทางแห่งความดีงามและถูกต้อง

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- การมีศรัทธาโดยที่ปราศจากปัญญาจะเกิดผลต่อนักเรียนอย่างไร

6. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 5 เรื่อง การพัฒนาศรัทธาและปัญญาในพระพุทธศาสนา

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- บัตรคำ
- ใบงานที่ 5 เรื่อง การพัฒนาศรัทธาและปัญญาในพระพุทธศาสนา

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม 2	สรุป	
		1. มุ่งมั่นในการทำงาน		2. มีจิตสาธารณะ			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	ไม่ตั้งใจและไม่รับผิดชอบในการทำงาน
มีจิตสาธารณะ	ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ	ไม่ช่วยเหลือผู้อื่นหรือช่วยด้วยความไม่เต็มใจ

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน 1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักการของพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
เรื่อง ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/4 วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/5 วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/6 วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/7 วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายวิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยทั่วไปในพระพุทธศาสนาได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกหลักประชาธิปไตยทั่วไปในพระพุทธศาสนาได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการศึกษาเรียนรู้ และทำความเข้าใจหลักประชาธิปไตยที่เป็นธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งประชาธิปไตย โดยมีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญสูงสุด ให้ความเสมอภาคแก่พระสงฆ์ ไม่มีการแบ่งชนชั้นทางสังคม ยึดถือและเคารพพระธรรมวินัยตามที่มีพุทธบัญญัติไว้

5. สาระการเรียนรู้

ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาและแสดงความคิดเห็น และร่วมอภิปรายเกี่ยวกับการปกครองของสังคมไทย โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- การปกครองของไทยในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร

- นักเรียนคิดว่าหลักการปกครองของไทยมีลักษณะอธิปไตยตามหลักพระพุทธศาสนาหรือไม่

โดยครูให้นักเรียนวิเคราะห์และตอบคำถามอย่างอิสระตามประสบการณ์พื้นฐานความรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนศึกษาหลักประชาธิปไตยทั่วไปในพระพุทธศาสนา แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์ เพื่อสรุปเป็นคำตอบ ดังนี้

- หลักประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนามีลักษณะที่เป็นธรรมาธิปไตยและประชาธิปไตยอย่างไร
- หลักประชาธิปไตยที่พระพุทธเจ้าทรงมอบความเป็นใหญ่แก่สงฆ์มีลักษณะอย่างไร

โดยครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์แล้วสรุปคำตอบ เขียนเป็นแผนภาพอธิบายบนกระดาน

ขั้นที่ 3 สรุป

3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งประชาธิปไตย โดยมีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญสูงสุดให้ความเสมอภาคแก่พระสงฆ์ ไม่มีการแบ่งชนชั้นทางสังคม ยึดถือและเคารพพระธรรมวินัยตามที่มีพุทธบัญญัติไว้

4. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- ธรรมาธิปไตยกับประชาธิปไตยมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์

สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม 2	สรุป	
		1. มีวินัย		2. มุ่งมั่นในการทำงาน			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องและตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องและไม่ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ
มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ไม่มีความเพียรพยายามและอดทนในการทำงาน

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักการของพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
เรื่อง หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/4 วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/5 วิเคราะห์การพัฒนาศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/6 วิเคราะห์ลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/7 วิเคราะห์หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายวิเคราะห์หลักของวิทยาศาสตร์กับพระพุทธศาสนาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกหลักของวิทยาศาสตร์กับพระพุทธศาสนาได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการศึกษาทำความเข้าใจหลักการของพุทธศาสตร์กับวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระสำคัญ

วิทยาศาสตร์และพระพุทธศาสนาต่างมุ่งแสวงหาความจริง แต่พระพุทธศาสนาศึกษาความจริงในขอบเขตที่กว้างกว่าวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เน้นวัตถุนิยม ในขณะที่พระพุทธศาสนาให้คุณค่าความสำคัญที่เป็นนามธรรมทางด้านจิตใจ

5. สาระการเรียนรู้

หลักการของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเขียนข้อความในรูปบัตรคำ คือ

วิทยาศาสตร์ พระพุทธศาสนา

ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ศึกษา สรุปวิเคราะห์ หลักการของวิทยาศาสตร์ และหลักการของพระพุทธศาสนาอภิปรายนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. เมื่อจบการนำเสนอของกลุ่มนักเรียน ให้ครูและนักเรียนร่วมกันเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างหลักการของพระพุทธศาสนากับหลักการของวิทยาศาสตร์ สรุปเป็นแผนภาพ
บนกระดาน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างแผนภาพ

เปรียบเทียบความเหมือนและต่างกันระหว่างหลักการและวิธีคิดตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา
กับหลักวิทยาศาสตร์ลงในแผนภาพ

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- วิทยาศาสตร์และพระพุทธศาสนาต่างมุ่งแสวงหาความจริง แต่พระพุทธศาสนาศึกษาความจริงในขอบเขตที่กว้างกว่าวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์เน้นวัตถุนิยม ในขณะที่พระพุทธศาสนาให้คุณค่าความสำคัญที่เป็นนามธรรมทางด้านจิตใจ

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- คำสอนพระพุทธศาสนาเป็นหลักวิทยาศาสตร์ แต่วิทยาศาสตร์เป็นพระพุทธศาสนาได้หรือไม่

6. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - บัตรคำ
   - แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
ใฝ่เรียนรู้	ตั้งใจ เพียร พยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	ไม่ตั้งใจ เพียร พยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ไม่มีความเพียรพยายามและอดทนในการทำงาน

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเองและการมุ่งสู่อิสรภาพ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/8 วิเคราะห์การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/9 วิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยกับวิธีการแก้ปัญหา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/10 วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพบุคคล สังคมและโลก หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยกับวิธีการแก้ปัญหาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนก เหตุปัจจัย การประยุกต์ใช้หลักเหตุปัจจัยสัมพันธ์ในการแก้ปัญหาได้

(P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการใช้หลักการศึกษาในพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน(A)

4. สาระสำคัญ

หลักการศึกษาพระพุทธศาสนาประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา คือ การพัฒนากาย การพัฒนาศีล การพัฒนาจิต และการพัฒนาปัญญา การศึกษาในพระพุทธศาสนาสอนให้รู้หลักของเหตุปัจจัยการเกิดของสรรพสิ่งทุกสิ่งอย่างมีเหตุที่เกิดและดับตามหลักของอิทัปปัจจยตา

5. สาระการเรียนรู้

1. พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา
2. การประยุกต์ใช้หลักเหตุปัจจัยสัมพันธ์ในการแก้ปัญหา

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา

2. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของพระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
   - ทักษะการคิดวิเคราะห์
   - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางด้านพระพุทธศาสนา เช่น การแสดงพระธรรมเทศนา การนั่งสมาธิ มาให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูถามคำถาม ดังนี้

- การแสดงพระธรรมเทศนาของพระภิกษุเกี่ยวข้องกับการศึกษาของพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ เป็นการถ่ายทอดความรู้หรือการเผยแผ่หลักคำสอนให้พุทธศาสนิกชนนำไปปฏิบัติ)
- การฝึกสมาธิเกี่ยวข้องกับการศึกษาของพระพุทธศาสนาอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ เป็นการศึกษาที่เป็นไปในรูปแบบของการปฏิบัติอบรม กาย วาจา ใจให้เกิดความสงบ)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ ดังนี้

- ความหมายของการศึกษา
- จุดเริ่มต้นของการศึกษา
- ศักยภาพของมนุษย์ที่เอื้อต่อการศึกษา
- หลักการศึกษาในพระพุทธศาสนา
- คุณลักษณะของผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามแนวพุทธ

3. ครูให้นักเรียนศึกษาความหมายของ ปฏิจจสมุปบาทหรืออิทัปปัจจยตา โดยครูถามคำถามดังนี้

- ปฏิจจสมุปบาท หรืออิทัปปัจจยตา หมายถึงอะไร (ครูให้นักเรียนตอบคำถามตามพื้นฐานความรู้ที่เป็นประสบการณ์ของตนเอง) จากนั้นให้ครูสรุปความหมายของปฏิจจสมุปบาท ดังนี้

จากพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ของท่านเจ้าคุณธรรมปิฎก

อิทัปปัจจยตา หมายถึง “ภาวะที่มีอันนี้ ๆ เป็นปัจจัย” ความเป็นไปตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย กระบวนธรรมแห่งเหตุปัจจัย กฎที่ว่า “เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น ; เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้ก็ดับ” เป็นอีกชื่อหนึ่งของหลักปฏิจจสมุปบาท

4. ครูให้นักเรียนศึกษาการประยุกต์ใช้หลักเหตุปัจจัยสัมพันธ์ในการแก้ปัญหา โดยครูนำตัวอย่างสถานการณ์ 2 ตัวอย่างมาให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ โดยการใช้หลักอริยสัจ 4 ดังตัวอย่าง

สถานการณ์ที่ 1

สมชายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ตั้งใจเอาไว้ว่าจะสอบเอนทรานซ์เข้าเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ให้ได้ ดังนั้นจึงตั้งใจเรียนโดยยึดหลักโยนิโสมนสิการ

และอริยสัจ 4 ในการเรียน เมื่อเกิดปัญหาไม่เข้าใจก็ค้นหาคำตอบอย่างมีหลักการ และตรึกตรองคำตอบนั้นด้วยเหตุผล ดังนั้นเมื่อสอบเอนทรานซ์เขาจึงสอบเข้าคณะวิศวกรรมศาสตร์ได้ดังใจหวัง

สถานการณ์ที่ 2

ดวงดาวเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง เทอมนี้ดวงดาวขี้เกียจเรียนวิชาฟิสิกส์มาก ทำให้ผลการสอบเก็บคะแนนแต่ละครั้งได้คะแนนน้อยกว่าทุกคน ดวงดาวรู้สึกแย่มากจึงคิดหาวิธีแก้ไขเพื่อให้ตนเองสอบได้คะแนนดีขึ้น จึงคิดทบทวนพฤติกรรมการเรียนของตน และรู้ว่าสาเหตุของการได้คะแนนน้อยคือการขี้เกียจ และไม่ตั้งใจเรียน เมื่อรู้ดังนั้นแล้ว ดวงดาวจึงแก้ไขโดยตั้งใจเรียนมากขึ้น ทำให้ผลการสอบครั้งต่อมาทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

โดยครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ แล้วสรุปความรู้ออกนำเสนออภิปรายหน้าชั้นเรียน และครูอธิบายสรุปความรู้เพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- หลักการศึกษาพระพุทธศาสนาประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา คือ การพัฒนากาย การพัฒนาศีล การพัฒนาจิต และการพัฒนาปัญญา การศึกษาในพระพุทธศาสนาสอนให้รู้หลักของเหตุปัจจัยการเกิดของสรรพสิ่งทุกสิ่งอย่างมีเหตุที่เกิดและดับตามหลักของอิทัปปัจจยตา

6. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 7 เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ภาพกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา
- ใบงานที่ 7 เรื่อง พระพุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ไม่มีความเพียรพยายามและอดทนในการทำงาน

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง พระพุทธศาสนามุ่งประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลก เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/8 วิเคราะห์การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเอง และการมุ่งอิสรภาพในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/9 วิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยกับวิธีการแก้ปัญหา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส 1.1 ม.4-6/10 วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพบุคคล สังคมและโลก หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ เป้าหมายการเสด็จอุบัติของพระพุทธเจ้า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการสังคายนาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกหลักคำสอนที่มุ่งประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลกของพระพุทธศาสนาได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามาใช้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลก (A)

4. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งความสุขและสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลกอย่างแท้จริง

5. สาระการเรียนรู้

พระพุทธศาสนามุ่งประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลก

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มุ่งประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลก

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. มีวินัย

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูนำพระพุทธดำรัสที่แสดงถึงพระพุทธศาสนามุ่งประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคม และโลก 3 เป้าหมายหลักให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ โดยครูตั้งคำถาม ดังนี้

1. เป้าหมายการเสด็จอุบัติของพระพุทธเจ้า

"ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้เป็นเอกเมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย บุคคลผู้เป็นเอกคือใคร คือ พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า บุคคลผู้เป็นเอกนี้แล เมื่อเกิดขึ้นในโลก ยอมเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย"

- การเสด็จอุบัติของพระพุทธเจ้าส่งผลต่อบุคคล สังคมและโลกอย่างไร
- การปฏิบัติเช่นไรของพระพุทธเจ้าที่ทรงมุ่งประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลก

2. เป้าหมายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

"ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์แก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแลความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายที่มีกิเลสเบาบางก็ยังมีอยู่ สัตว์เหล่านั้นจะเสื่อมไป (จากมรรคผล) เพราะไม่ได้ฟังธรรม ผู้รู้ธรรมจักต้องอยู่ ภิกษุทั้งหลาย แม้เราเองก็จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม"

- การประกาศหรือเผยแผ่พระพุทธศาสนาทำให้บุคคล สังคมและโลกได้ประโยชน์และเกิดสันติภาพอย่างไร
- เหตุผลใดที่สนับสนุนว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งประโยชน์และสันติภาพแก่บุคคล สังคม และโลก

3. เป้าหมายในการทำสังคายนา

"...ธรรมทั้งหลายเราแสดงไว้เพื่อความรู้ยิ่ง บริษัททั้งหมดนั่นแหละพึงพร้อมเพรียงกันประชุมสอบทานอรรถกับอรรถ พยัญชนะกับพยัญชนะแล้วถึงสังคายนากัน ไม่พึงวิวาทกัน เพื่อให้พรหมจรรย์นี้คงอยู่ได้นานดำรงอยู่ได้นาน ข้อนั้นพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย"

จากพุทธพจน์ที่นำมาแสดงแต่เพียงสังเขปนี้ มีความชัดเจนเพียงพอที่จะอธิบายให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งความสุขและสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลก อย่างยิ่งยวดอย่างไร

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2.ให้ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มวิเคราะห์ 3 เป้าหมายตัวอย่างข้อที่ 1 ออกนำเสนอสรุปความรู้หน้าชั้นเรียน โดยการตอบคำถามที่กำหนดให้ในข้างต้น

3.จบการนำเสนอวิเคราะห์สรุปของทั้ง 3 กลุ่ม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เป็นแผนภาพ

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งความสุขและสันติภาพแก่บุคคล สังคมและโลกอย่างแท้จริง

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- สังคมไทยเป็นเมืองพุทธ แต่มีเหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองอยู่เสมอเพราะสาเหตุใด

6. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 8 เรื่อง ความไม่ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพความหลักพระพุทธศาสนา

7. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 3

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - .พระพุทธดำรัส
   - ใบงานที่ 8 เรื่อง ความไม่ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพความหลักพระพุทธศาสนา
   - แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม 2	สรุป	
		1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์		2. มีวินัย			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และ สังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และ สังคม

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/11 วิเคราะห์พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนก ความหมาย หลักธรรมของพระพุทธศาสนา และแนวทางปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน(A)

4. สาระสำคัญ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการดำเนินชีวิต โดยการรู้จักนำทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมาบูรณาการ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกให้น้อยลง

5. สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง
2. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. แนวทางปฏิบัติตามระบบเศรษฐกิจพอเพียง

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนสามารถใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน

2. ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นเห็นความจำเป็นของแนวทางปฏิบัติตามระบบเศรษฐกิจพอเพียง

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางของระบบเศรษฐกิจพอเพียงได้ นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

4. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามระบบเศรษฐกิจพอเพียง

5. เงื่อนไขคุณธรรม

นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด (ความรับผิดชอบ)

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร

2. ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2. อยู่อย่างพอเพียง

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพโครงสร้างแผนภาพเศรษฐกิจพอเพียงมาติดที่บนกระดานให้นักเรียนร่วมกันศึกษา โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ สรุปความหมายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร และมีหลักการอย่างไร จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเป็นคำตอบ ดังนี้ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้ โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้อง พึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูให้นักเรียน แบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม เพื่อวิเคราะห์นำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับแนวเศรษฐกิจพอเพียง สรุปนำเสนอหน้าชั้นเรียน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มัตตัญญุตา

กลุ่มที่ 2 สันตุฏฐี ปะระมัง ธะนัง

กลุ่มที่ 3 อัตตาหิ อัตตะโน นาโถ

กลุ่มที่ 4 มัชฌิมาปฏิปทา

กลุ่มที่ 5 ธัมมัญญุตา, อัตถัญญุตา

จบการนำเสนอ ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติม

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ แนวทางปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการดำเนินชีวิต โดยการรู้จักนำทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมาบูรณาการให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกให้น้อยลง

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงช่วยแก้ปัญหาวิกฤตการณ์เศรษฐกิจได้อย่างไร

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- . ภาพโครงสร้างแผนภาพเศรษฐกิจพอเพียง

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต		รวม 2	สรุป	
		1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	2. อยู่อย่างพอเพียง		ผ่าน	ไม่ผ่าน

		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
อยู่อย่างพอเพียง	ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี	ไม่ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า และไม่เก็บรักษา

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง พระพุทธศาสนากับการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/11 วิเคราะห์พระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกความหมาย ที่มา และลักษณะทั่วไปของการพัฒนาแบบยั่งยืนได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าในการนำหลักธรรมมาใช้เพื่อนำมาพัฒนาตน บุคคล และสังคมให้เกิดความยั่งยืน (A)

4. สาระสำคัญ

การพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกในอนาคต

5. สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของการพัฒนา
2. ที่มาของการพัฒนาแบบยั่งยืน
3. ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืน
4. ลักษณะทั่วไปของการพัฒนาแบบยั่งยืน

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ

นักเรียนสามารถใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน

2. ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นเห็นความจำเป็นของการพัฒนาแบบยั่งยืน

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

4. เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืน

5. เงื่อนไขคุณธรรม

นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด (ความรับผิดชอบ)

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. อยู่อย่างพอเพียง

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของพระพุทธศาสนาในการพัฒนาสังคม โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- ปัจจุบันพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ช่วยขัดเกลาพัฒนาจิตใจของสังคมให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ที่ท้อแท้และสิ้นหวังในชีวิต)
- สังคมปัจจุบันมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี แต่ผู้คนยิ่งเห็นแก่ตัวมากขึ้น เพราะสาเหตุใด (ตัวอย่างคำตอบ ระบบคุณค่าความเชื่อที่ยังอยู่กับจริยธรรมถูกลดทอนลงโดยผู้คนฟุ้งเฟ้อนิยมบูชาวัตถุจนทำให้สังคมเกิดการเห็นแก่ตัว)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันบอกข้อปัญหาที่สังคมกำลังประสบเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมยุคปัจจุบันว่ามีอะไรบ้าง โดยครูเขียนคำบอกเล่าของนักเรียนเป็นแผนภาพบนกระดาน

3. ให้นักเรียนศึกษาความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนและลักษณะทั่วไปของการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์เพื่อสรุปคำตอบ โดยแบ่งกลุ่มนำเสนอกลุ่มละ 1 คำถาม โดยการจับสลาก ดังนี้

- การพัฒนาแบบยั่งยืนหมายถึงอย่างไร
- การพัฒนาอย่างไรจึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน
- หลักเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้สังคมมีการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนอย่างไร

เมื่อจบการวิเคราะห์และสรุปคำตอบของนักเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้บันทึก

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกในอนาคต

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- การพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่อาจบ่งชี้ความยั่งยืนได้ เพราะสาเหตุใด

6. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 9 เรื่อง นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน

7. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 4

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ใบงานที่ 9 เรื่อง นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน
- แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
ใฝ่เรียนรู้	แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม	ไม่พยายามแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
อยู่อย่างพอเพียง	ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี	ไม่ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า และไม่เก็บรักษา

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พระพุทธศาสนากับการศึกษา การเมืองและสันติภาพ เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมืองและสันติภาพ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/12 วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมืองและหลักธรรมที่สร้างสันติภาพในทางพระพุทธศาสนาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมืองและหลักธรรมต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในการสร้างสันติภาพได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อสร้างสันติภาพในสังคม (A)

4. สาระสำคัญ

หลักธรรมทางด้านการเมืองการปกครองของพระพุทธศาสนา เป็นหลักของธรรมาธิปไตย มุ่งความจริง ความถูกต้องเป็นใหญ่ รวมทั้งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสอนให้ทุกชนชั้นทุกเชื้อชาติรักในสันติภาพ

5. สาระการเรียนรู้

1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมือง
2. หลักธรรมที่สร้างความสันติภาพแก่สังคม ประเทศและโลก

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความถนัดและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีการทำงานที่มีการวางแผนปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเขียนบัตรคำ อัตตาธิปไตย โลกาธิปไตย ธรรมาธิปไตย ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์ ดังนี้

- การเมืองการปกครองแบบอัตตาธิปไตยมีผลดี - ผลเสีย อย่างไร
- การเมืองการปกครองแบบโลกาธิปไตยมีผลดี - ผลเสีย อย่างไร
- การเมืองการปกครองแบบธรรมาธิปไตยมีผลดี - ผลเสีย อย่างไร

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาหลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักการปกครองคนหมู่มาก ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์และสรุปความรู้ว่าหลักธรรมที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาสร้างสันติภาพแก่สังคม ประเทศ และโลกอย่างไร ออกนำเสนอหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5 นาที ตามหัวข้อ ดังนี้

- หลักสาราณียธรรม : ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความปรารถนาดีต่อกัน
- หลักสังคหวัตถุ 4 : ธรรมที่เป็นที่ยึดเหนี่ยว สร้างความสามัคคี
- หลักพรหมวิหาร 4 : ธรรมที่ประเสริฐบริสุทธิ์แห่งใจ
- หลักทศพิธราชธรรม : ธรรมของผู้ปกครอง
- หลักจักรวรรดิวัตร : ธรรมที่เป็นหน้าที่ของนักปกครองผู้ยิ่งใหญ่

4. ครูทบทวนความรู้ของนักเรียนโดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและตอบคำถาม ดังนี้

- การรู้จักการเมตตากันทางกาย วาจา ใจ แบ่งปันช่วยเหลือ มีความประพฤติดีเสมอกัน และมีความสามัคคีเห็นพร้อมไปในทิศทางเดียวกันเป็นข้อปฏิบัติของหลักธรรมใด (สาราณียธรรม)
- หลักธรรมใดที่สร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมและมีหลักปฏิบัติอย่างไร (หลักสังคหวัตถุ 4 คือ การให้ วาจาอ่อนหวาน ประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และเป็นบุคคลปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย)
- “เมตตาธรรมค้ำจุนโลก” เป็นความหมายของหลักธรรมใด (พรหมวิหาร 4)

- พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้หลักธรรมใดปกครองบ้านเมืองอย่างสงบสุขตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน (ทศพิธราชธรรม)
- หลักธรรมจักรวรรดิวัตร หมายถึง หลักธรรมสำหรับผู้ใด และปฏิบัติอย่างไร (เป็นหลักธรรมเนียมการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจของพระเจ้าจักรพรรดิ หรือของพระราชาผู้มีอำนาจมาก โดยการยึดหลักธรรมาธิปไตยปกครองแผ่นดิน)
- การสงเคราะห์ประชาชน ด้วยการส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมคนดี ประสานรวมใจประชาชน มีวาจาที่สร้างประโยชน์ เป็นความหมายของหลักธรรมใด (ราชสังคหวัตถุ 4)

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- หลักธรรมทางด้านการเมืองการปกครองของพระพุทธศาสนา เป็นหลักของธรรมาธิปไตย มุ่งความจริง ความถูกต้องเป็นใหญ่ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสอนให้ทุกชนชั้นเชื้อชาติรักในสันติภาพ

5. นักเรียนทำใบงานที่ 10 เรื่อง การศึกษา การเมือง และสันติภาพตามหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา
6. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 5

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- บัตรคำ
- ใบงานที่ 10 เรื่อง การศึกษา การเมือง และสันติภาพตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 5

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
มุ่งมั่นในการทำงาน	ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่ได้ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทน

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พระพุทธศาสนากับการศึกษา การเมืองและสันติภาพ เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมืองและสันติภาพ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/12 วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการศึกษาที่สมบูรณ์ การเมืองและสันติภาพ หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมืองและหลักธรรมที่สร้างสันติภาพในทางพระพุทธศาสนาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมืองและหลักธรรมต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในการสร้างสันติภาพได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อสร้างสันติภาพในสังคม (A)

4. สาระสำคัญ

หลักธรรมทางด้านการเมืองการปกครองของพระพุทธศาสนา เป็นหลักของธรรมาธิปไตย มุ่งความจริง ความถูกต้องเป็นใหญ่ รวมทั้งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสอนให้ทุกชนชั้นทุกเชื้อชาติรักในสันติภาพ

5. สาระการเรียนรู้

1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการเมือง
2. หลักธรรมที่สร้างความสันติภาพแก่สังคม ประเทศและโลก

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความถนัดและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีการทำงานที่มีการวางแผนปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์

- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเขียนบัตรคำ อัตตาธิปไตย โลกาธิปไตย ธรรมาธิปไตย ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์ ดังนี้

- การเมืองการปกครองแบบอัตตาธิปไตยมีผลดี - ผลเสีย อย่างไร
- การเมืองการปกครองแบบโลกาธิปไตยมีผลดี - ผลเสีย อย่างไร
- การเมืองการปกครองแบบธรรมาธิปไตยมีผลดี - ผลเสีย อย่างไร

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูให้นักเรียนร่วมกันศึกษาหลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักการปกครองคนหมู่มาก ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์และสรุปความรู้ว่าหลักธรรมที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาสร้างสันติภาพแก่สังคม ประเทศ และโลกอย่างไร ออกนำเสนอหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 5 นาที ตามหัวข้อ ดังนี้

- หลักสาราณียธรรม : ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความปรารถนาดีต่อกัน
- หลักสังคหวัตถุ 4 : ธรรมที่เป็นที่ยึดเหนี่ยว สร้างความสามัคคี
- หลักพรหมวิหาร 4 : ธรรมที่ประเสริฐบริสุทธิ์แห่งใจ
- หลักทศพิธราชธรรม : ธรรมของผู้ปกครอง
- หลักจักรวรรดิวัตร : ธรรมที่เป็นหน้าที่ของนักปกครองผู้ยิ่งใหญ่

4. ครูทบทวนความรู้ของนักเรียนโดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและตอบคำถาม ดังนี้

- การรู้จักการเมตตากันทางกาย วาจา ใจ แบ่งปันช่วยเหลือ มีความประพฤติดีเสมอกัน และมีความสามัคคีเห็นพร้อมไปในทิศทางเดียวกันเป็นข้อปฏิบัติของหลักธรรมใด (สาราณียธรรม)
- หลักธรรมใดที่สร้างความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมและมีหลักปฏิบัติอย่างไร (หลักสังคหวัตถุ 4 คือ การให้ วาจาอ่อนหวาน ประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และเป็นบุคคลปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย)
- “เมตตาธรรมค้ำจุนโลก” เป็นความหมายของหลักธรรมใด (พรหมวิหาร 4)

- พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้หลักธรรมใดปกครองบ้านเมืองอย่างสงบสุขตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน (ทศพิธราชธรรม)
- หลักธรรมจักรวรรดิวัตร หมายถึง หลักธรรมสำหรับผู้ใด และปฏิบัติอย่างไร (เป็นหลักธรรมเนียมการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจของพระเจ้าจักรพรรดิ หรือของพระราชาผู้มีอำนาจมาก โดยการยึดหลักธรรมาธิปไตยปกครองแผ่นดิน)
- การสงเคราะห์ประชาชน ด้วยการส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมคนดี ประสานรวมใจประชาชน มีวาจาที่สร้างประโยชน์ เป็นความหมายของหลักธรรมใด (ราชสังคหวัตถุ 4)

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- หลักธรรมทางด้านการเมืองการปกครองของพระพุทธศาสนา เป็นหลักของธรรมาธิปไตย มุ่งความจริง ความถูกต้องเป็นใหญ่ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสอนให้ทุกชนชั้นเชื้อชาติรักในสันติภาพ

5. นักเรียนทำใบงานที่ 10 เรื่อง การศึกษา การเมือง และสันติภาพตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

6. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 5

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - บัตรคำ
   - ใบงานที่ 10 เรื่อง การศึกษา การเมือง และสันติภาพตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
   - แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 5
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
มุ่งมั่นในการทำงาน	ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่ได้ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทน

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
เรื่อง พระรัตนตรัย, อริยสัจ 4 : ทุกข์ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/16 เชื่อมั่นต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญและตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมาย บทบาท การดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย คุณค่าของพระรัตนตรัย และวิเคราะห์อริยสัจ 4 : ทุกข์ได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกความหมาย คุณค่าของพระรัตนตรัย และวิเคราะห์อริยสัจ 4 : ทุกข์ได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและเคารพในพระรัตนตรัย และนำหลักธรรมอริยสัจ 4 ไปใช้ในการดำเนินชีวิต (A)

4. สาระสำคัญ

พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งสูงสุดของพุทธศาสนิกชน อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่สอนให้มนุษย์เข้าใจทุกข์ และปฏิบัติตนเพื่อดับทุกข์

5. สาระการเรียนรู้

1. ความหมาย และคุณค่าพระรัตนตรัย
2. อริยสัจ 4 : ทุกข์

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความถนัดและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีการทำงานที่มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพที่แทนความหมายพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม สรุปความหมาย คุณค่า ดังนี้

- พระพุทธมีความหมายและคุณค่าอย่างไรต่อพระพุทธศาสนา
- พระธรรมมีความหมายและคุณค่าอย่างไรต่อพระพุทธศาสนา
- พระสงฆ์มีความหมายและคุณค่าอย่างไรต่อพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาอริยสัจ 4 ในหัวข้อหมวดธรรมเรื่องทุกข์ โดยครูเขียนหัวข้อธรรมที่เป็นเรื่องทุกข์บนกระดานให้นักเรียนสืบค้นความรู้ บันทึกนำเสนอครู

3. ให้ครูสุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 3 คน ออกมานำเสนอความรู้คนละ 1 หัวข้อตามพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ของตนเอง โดยไม่มีการตัดสินว่าผิดหรือถูก จากนั้นครูให้นักเรียนรวมกันแสดงความคิดเห็นโดยการตั้งคำถามให้นักเรียนวิเคราะห์เพื่อตอบคำถาม ดังนี้

- ขันธ์ 5 หมายถึง ส่วนใดของชีวิตมนุษย์ (ตัวอย่างคำตอบ ขันธ์ 5 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่มองเห็นเป็นรูปธรรม คือ ส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เป็นร่างกาย และนามธรรมส่วนที่จับต้องไม่ได้ คือ ความรู้สึก ความจำ ความคิด และการรับรู้อารมณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ)
- โลกธรรม 8 หมายถึงอะไร และทำให้มนุษย์เป็นสุขทุกข์อย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ เป็นสิ่งที่ปรารถนาและไม่น่าปรารถนา จับเป็นคู่ ๆ ได้ 4 คู่ คือ มีลาภ เสื่อมลาภ, มียศ เลื่อมยศ, สรรเสริญ นินทา, และสุข ทุกข์ เป็นของคู่กันของโลกมนุษย์)
- จิตกับเจตสิก หมายถึงอะไร แตกต่างกันอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ จิตเป็นธรรมชาติที่รู้อารมณ์ เจตสิกเป็นสิ่งที่เกิดประกอบกับจิต คือ เปรียบเทียบจิตเสมือนน้ำใส ๆ ในแก้วน้ำ เจตสิก เสมือนสีที่หยดลงในน้ำ หยดสีใดลงไปน้ำก็กลายเป็นสีนั้น ธรรมชาติของจิตจะใสเหมือนน้ำ ส่วนที่ทำให้จิตขุ่นมัว เรียกว่า เจตสิก)

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ทุกข์ในอริยสัจ 4 ขันธ์ 5 โลกธรรม 8 และจิต เจตสิก เป็นแผนภาพบนกระดาน

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- พระรัตนตรัยเป็นที่พึงสูงสุดของพุทธศาสนิกชน อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่สอนให้มนุษย์เข้าใจทุกข์ และปฏิบัติตนเพื่อดับทุกข์

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ภาพพระรัตนตรัย

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
มุ่งมั่นในการทำงาน	ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ไม่ได้ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทน

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
เรื่อง อริยสัจ 4 : สมุทัย และนิโรธ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/16 เชื่อมั่นต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญและตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมาย บทบาท การดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายและวิเคราะห์ อริยสัจ 4 : สมุทัย และนิโรธได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกและวิเคราะห์หลักธรรมอริยสัจ 4 : สมุทัย และนิโรธได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการนำหลักธรรมอริยสัจ 4 มาปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิต (A)

4. สาระสำคัญ

หลักธรรมอริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่สอนให้มนุษย์รู้ทุกข์ ที่เกิดแห่งทุกข์ ความดับแห่งทุกข์ และข้อปฏิบัติเพื่อให้ถึงซึ่งความดับแห่งทุกข์

5. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ 4 : สมุทัย และนิโรธ

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นเห็นความสำคัญของอริยสัจ 4 สามารถคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเห็นคุณค่าของจิตอาสาได้อย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์

- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพจากหนังสือพิมพ์รายวันมาให้นักเรียนดูเกี่ยวกับคดีอาชญากรรม แล้วถามว่า คนที่ถูกตำรวจจับกุมเขากำลังรู้สึกอย่างไร เป็นเพราะสาเหตุใด เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนเรื่อง สมุทัย ในอริยสัจ 4

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูเขียนหัวข้อธรรม เหตุแห่งทุกข์ (สมุทัย) บนกระดานเพื่อให้นักเรียนร่วมกันศึกษา ดังนี้

- หลักกรรม
- วิตก 3
- มิจฉาวณิชชา 5
- นิวรณ์ 5
- อุปาทาน 4

3. ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนร่วมกันสืบค้นความรู้ วิเคราะห์ สรุปความรู้ นำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยสรุปข้อมูลลงในแผนภาพ ตามหัวข้อต่อไปนี้

- ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรม
- แนวทางการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ
- ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ

4. นักเรียนศึกษา อริยสัจ 4 หัวข้อธรรมนิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) โดยครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และตอบคำถาม ดังนี้

- การเจริญภาวนา เพื่อดับทุกข์ตามหลักพระพุทธศาสนา มีการสอนวิธีปฏิบัติเอาไว้อย่างไร
- คำว่า วิมุตติ ความหลุดพ้นตามความหมายทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การหลุดพ้นในลักษณะใด
- นิพพาน เป็นสภาวธรรมในลักษณะใด ผู้ที่จะบรรลุนิพพานจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- หลักธรรมอริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่สอนให้มนุษย์รู้ทุกข์ ที่เกิดแห่งทุกข์ ความดับแห่งทุกข์ และข้อปฏิบัติเพื่อให้ถึงซึ่งความดับแห่งทุกข์

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - ภาพข่าวอาชญากรรมจากหนังสือพิมพ์รายวัน
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
เรื่อง อริยสัจ 4 : มรรค เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือ

ศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/16 เชื่อมั่นต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญและตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมายบทบาทการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์หลักธรรมอริยสัจ 4 หัวข้อมรรค หนทางดับทุกข์ได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกหลักธรรมอริยสัจ 4 หัวข้อมรรค หนทางดับทุกข์ได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการนำหลักธรรมอริยสัจ 4 เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต (A)

4. สาระสำคัญ

มรรค ในอริยสัจ 4 เป็นหนทาง หรือปฏิปทา เพื่อดำเนินไปสู่ทางการดับทุกข์

5. สาระการเรียนรู้

อริยสัจ 4 : มรรค

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการปฏิบัติตนตามมรรค ในอริยสัจ 4 ได้ นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความถนัดและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีการทำงานที่มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร

2. ความสามารถในการคิด

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเขียนคำว่า มรรค ให้นักเรียนบอกความหมายและทบทวนมรรคมีองค์ 8 องค์ธรรม แห่งการดำเนินไปสู่การตรัสรู้ ว่ามีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 9 กลุ่ม ตามหัวข้อของหลักธรรม แล้วร่วมกันวิเคราะห์และสรุปความรู้ เพื่อนำเสนอเพื่อน ๆ หน้าชั้นเรียน ครูให้นักเรียนจับสลากหัวข้อธรรม โดยครูให้นักเรียนสรุปความรู้ตามหัวข้อธรรม กลุ่มละไม่เกิน 3 นาที ดังนี้

กลุ่มที่ 1 พระสัทธรรม 3
กลุ่มที่ 2 วุฒิธรรม 4
กลุ่มที่ 3 พละ 5
กลุ่มที่ 4 อุบาสกธรรม 5
กลุ่มที่ 5 ปาปณิกธรรม 3
กลุ่มที่ 6 ทิฏฐธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม 4
กลุ่มที่ 7 โภคอาทิยะ 5
กลุ่มที่ 8 อริยวัฑฒิ 5
กลุ่มที่ 9 วิปัสสนาญาณ 9
กลุ่มที่ 10 มงคล 38

ส่วนหัวข้อธรรม อปริหานิยธรรม 7 สาราณียธรรม 6 อธิปไตย 3 และทศพิธราชธรรม 10 ให้ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติมเพราะได้ศึกษามาแล้วในหน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านมา

3. เมื่อจบการนำเสนอทุกกลุ่ม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้หลักธรรม โดยใช้เอกสารแผนภาพประกอบ

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- มรรคในอริยสัจ 4 เป็นหนทาง หรือปฏิปทา เพื่อดำเนินไปสู่ทางการดับทุกข์

5. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 11 เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- เอกสารแผนภาพ
- ใบงานที่ 11 เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

เรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/16 เชื่อมั่นต่อผลของการทำความดี ความชั่ว สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่ต้องเผชิญและตัดสินใจเลือกดำเนินการหรือปฏิบัติตนได้อย่างมีเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรม จริยธรรม และกำหนดเป้าหมายบทบาทการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และอยู่ร่วมกันเป็นชาติอย่างสมานฉันท์

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความรู้จากพุทธศาสนสุภาษิตได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ. จำแนกการนำพุทธศาสนสุภาษิตไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

พุทธศาสนสุภาษิต เป็นคำสุภาษิตทางพระพุทธศาสนา เป็นข้อความที่มีลักษณะสั้น ๆ แต่มีความหมายลึกซึ้ง แฝงข้อคิด คติสอนใจให้ประพฤติปฏิบัติตาม

5. สาระการเรียนรู้

พุทธศาสนสุภาษิต

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับพุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนเคยได้ยิน แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน ดังนี้

- นักเรียนเคยได้ยินพุทธศาสนสุภาษิตหรือไม่
- นักเรียนเคยได้ยินได้ฟังจากที่ใด
- พุทธศาสนสุภาษิตที่นักเรียนคุ้นเคยและจำได้มีอะไรบ้าง (ให้นักเรียนตอบตามพื้นฐานประสบการณ์ของตนเอง)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาเรื่อง พุทธศาสนสุภาษิตและศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่ควรทราบ โดยครูเขียนหรือติดแถบประโยคพุทธศาสนสุภาษิตบนกระดาน

3. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 12 กลุ่ม จับสลากพุทธศาสนสุภาษิต ศึกษา สรุปความรู้และการนำพุทธศาสนสุภาษิตไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน กลุ่มละ 3 นาที จบแล้วให้ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- พุทธศาสนสุภาษิต เป็นคำสุภาษิตทางพระพุทธศาสนา เป็นข้อความที่มีลักษณะสั้น ๆ แต่มีความหมายลึกซึ้ง แฝงข้อคิด คติสอนใจให้ประพฤติปฏิบัติตาม

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- พุทธศาสนสุภาษิตกับสุภาษิต เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

6. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประกอบการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 6

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- แถบประโยคพุทธศาสนสุภาษิต
- แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

สื่อประกอบการเรียนรู้

จิตฺตํ ทนฺตํ สุขาวหํ : จิตที่ฝึกดีแล้ว นำสุขมาให้

น อุจฺจาวจํ ปณฺฑิตา ทสฺสยนฺติ :
บัณฑิตย่อมไม่แสดงอาการขึ้น ๆ ลง ๆ

นตฺถิ โลเก อนินฺทิโต :
คนที่ไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก

โกธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ :
ฆ่าความโกรธได้ ย่อมอยู่เป็นสุข

ปฏิรูปการี ธุรวา อุฏฺฐาตา วินฺทเต ธนํ :
คนขยันเอาการเอางาน กระทำเหมาะสม ย่อมหาทรัพย์ได้

วายเมเถว ปุริโส ยาว อตฺถสฺสนิปฺปทา :
เกิดเป็นคนควรพยายามจนกว่าจะประสบความสำเร็จ

สนฺตุฏฺฐี ปรมํ ธนํ :
ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง

อิณาทานํ ทุกฺขํ โลเก :
การเป็นหนี้เป็นทุกข์ในโลก

ราชา มุขํ มนุสฺสานํ :
พระราชาเป็นประมุขของประชาชน

สติ โลกสฺมิ ชาคโร : สติเป็นเครื่องตื่นในโลก
นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ : สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี
นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ : นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 21

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 พุทธสาวก พุทธสาวิกา พุทธศาสนิกชนและชาดก **เวลาเรียน 2 ชั่วโมง**
เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกา พุทธศาสนิกชน **เวลาเรียน 1 ชั่วโมง**

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/14 วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายและวิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกาและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติพุทธสาวกพุทธสาวิกาและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการนำแบบอย่างคุณธรรมของพุทธสาวกพุทธสาวิกาและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระสำคัญ

ประวัติของพุทธสาวก พุทธสาวิกาและพุทธศาสนิกชนเป็นแบบอย่างที่ดีงามในด้านของผู้มีคุณธรรมที่ควรนำมาใช้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน

5. สาระการเรียนรู้

1. ประวัติพุทธสาวก และพุทธสาวิกา
2. พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ

นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานได้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มและระยะเวลาที่กำหนด ทุกคนได้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความสำคัญเท่าเทียมกันใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา พุทธศาสนิกชนตัวอย่างโดยครูถามคำถาม ดังนี้

- นักเรียนเคยศึกษาประวัติพุทธสาวกและพุทธสาวิกาท่านใดบ้าง
- นักเรียนศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกาเพื่อจุดประสงค์ใด
- นักเรียนรู้จักบุคคลสำคัญทางพระพุทธศาสนาคนใดบ้าง
- บุคคลที่นักเรียนรู้จักมีความสำคัญอย่างไร

(ให้นักเรียนตอบตามประสบการณ์พื้นฐานความรู้ของตนเอง)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูเขียนชื่อพุทธสาวก พุทธสาวิกาและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างบนกระดาน ให้นักเรียนร่วมกันศึกษา โดยครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 7 กลุ่ม จับสลากชื่อพุทธสาวกและพุทธสาวิกา

กติกา

1) ให้ทุกกลุ่มสรุปประวัติโดยย่อไม่เกิน 3 บรรทัด
2) สรุปคุณธรรมแบบอย่างที่ดีของแต่ละท่านหลัก ๆ ไม่เกิน 3 ข้อ
3) สรุปลงในกระดาษสี A4 ชนิดแข็งตกแต่งให้สวยงาม
4) นำเสนอหน้าชั้นเรียน เสร็จแล้วติดแสดงผลงานเป็นป้ายนิเทศที่ชั้นเรียน

3. ให้ครูความรู้ประวัติพุทธสาวก สาวิกาและพุทธศาสนิกชนตัวอย่างเป็นแผนภาพอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- ประวัติของพุทธสาวกและพุทธสาวิกา สมัยพุทธกาล เป็นแบบอย่างที่ดีงามในด้านของผู้มีคุณธรรมที่ควรนำมาใช้ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง เป็นบุคคลที่ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดีที่ควรปฏิบัติตาม

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- นักเรียนสามารถนำคุณธรรมแบบอย่างของพุทธสาวก พุทธสาวิกามาปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์

สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
ซื่อสัตย์สุจริต	ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรงและไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความไม่ซื่อตรงและหาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 22

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 พุทธสาวก พุทธสาวิกา พุทธศาสนิกชนและชาดก เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง ชาดก เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/14 วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายและวิเคราะห์ความรู้จากชาดกได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกข้อคิดและแนวทางการปฏิบัติที่ได้จากชาดกได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญเห็นความสำคัญในการนำข้อคิดที่ได้จากชาดกมาใช้ปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระสำคัญ

ชาดก เป็นเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าที่ทรงนำมาแสดงประกอบกับพระธรรมเทศนา เพื่ออบรมสั่งสอนประชาชน

5. สาระการเรียนรู้

1. เวสสันดรชาดก
2. มโหสถชาดก
3. มหาชนกชาดก

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความมีเหตุผล

นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเห็นคุณค่าของจิตอาสาได้อย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับชาดก โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน ดังนี้

- นักเรียนเคยศึกษาชาดกเรื่องใดบ้าง
- การศึกษาชาดก เพื่อจุดประสงค์ใด (ให้นักเรียนตอบคำถามตามความรู้พื้นฐานประสบการณ์ของตนเอง)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาชาดก เรื่อง พระเวสสันดร และร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

พระเวสสันดรเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ เป็นอดีตชาติสุดท้ายที่ทรงบำเพ็ญทานบารมีก่อนที่จะมาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะและได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า)

- ข้อคิดที่ได้จากพระเวสสันดรมีอะไรบ้าง
- การศึกษาชาดกเรื่องพระเวสสันดรมีประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมอย่างไร

3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ศึกษาชาดก เรื่อง มโหสถและพระมหาชนกชาดก สรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษาแนวทางการนำข้อคิดไปปฏิบัติตนออกนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- ชาดก เป็นเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าที่ทรงนำมาแสดงประกอบกับพระธรรมเทศนา เพื่ออบรมสั่งสอนประชาชน

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- นักเรียนคิดว่าตนเองมีคุณสมบัติเป็นพุทธศาสนิกชนตัวอย่างได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

6. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 12 เรื่อง ข้อคิดแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก

7. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 7

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - ใบงานที่ 12 เรื่อง ข้อคิดแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก
   - แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 7
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
ซื่อสัตย์สุจริต	ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรงและไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความไม่ซื่อตรงและหาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 23

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 พระไตรปิฎก เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง ความหมาย องค์ประกอบ ความสำคัญของพระไตรปิฎก เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/15 วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบาย/วิเคราะห์ ความหมาย องค์ประกอบ ความสำคัญ คุณค่า วิธีการศึกษาและค้นคว้าพระไตรปิฎกได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกความรู้พระไตรปิฎก 3 หมวด พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎกได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการศึกษาเรียนรู้ ทำความเข้าใจพระไตรปิฎกในฐานะเป็นคัมภีร์หลักที่บรรจุรวบรวมคำสอนทั้งหมดของพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมบรรจุหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมดเอาไว้เป็น 3 หมวด คือ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

5. สาระการเรียนรู้

1. ความหมายและองค์ประกอบของพระไตรปิฎก
2. ความสำคัญและคุณค่าของพระไตรปิฎก
3. วิธีการศึกษาและค้นคว้าพระไตรปิฎก

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความถนัดและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีการทำงานที่มีการวางแผนปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเขียนหรือนำบัตรคำต่อไปนี้ลงบนกระดานเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนนำเข้าสู่หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

พระไตรปิฎก การสังคายนา พระธรรมวินัย พระพุทธเจ้า มุขปาฐะ

แล้วใช้คำถามเพื่อสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับคำดังกล่าว ดังนี้

- นักเรียนคิดว่าจะเรียงลำดับเหตุการณ์ความเป็นมาของพระไตรปิฎกจากบัตรคำนี้อย่างไร

(พระพุทธเจ้า พระธรรมวินัย มุขปาฐะ การสังคายนา พระไตรปิฎก)

2. ให้ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติม ดังนี้

เจ้าชายสิทธัตถะ ออกบวชและตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดพระธรรมวินัย สมัยพุทธกาลมีการเผยแผ่คำสอนแบบปากต่อปาก เรียกว่า มุขปาฐะ หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานจึงมีการสังคายนาพระธรรมวินัยออกมาเป็นพระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์ที่รวบรวมบรรจุคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมดเอาไว้ ให้เราได้ศึกษาและปฏิบัติตามจนถึงปัจจุบัน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อศึกษาวิเคราะห์สรุปความรู้พระไตรปิฎก คือ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก แล้วส่งผู้แทนกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เรียน เมื่อจบการอภิปรายหน้าชั้นให้สรุปข้อมูลลงในตาราง ดังตัวอย่าง

พระไตรปิฎก	ความหมาย	เนื้อหาสาระและความสำคัญ
1. พระวินัยปิฎก	ศีลของพระภิกษุและภิกษุณี	วินัยหรือศีลซึ่งเป็นข้อปฏิบัติและข้อห้ามของภิกษุและภิกษุณี ทำให้พระภิกษุอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมุ่งมั่นในการปฏิบัติธรรม
2. พระสุตตันตปิฎก	พระสูตรต่าง ๆ ที่เป็นพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าและพระสาวกมีนิทานหรือเรื่องเล่าประกอบ	คำสอนของพระพุทธเจ้าและพระสาวกทำให้ชาวพุทธอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสามารถนำไปปฏิบัติได้
3. พระอภิธรรมปิฎก	หลักธรรมต่าง ๆ อธิบายหลักธรรมด้วยหลักวิชา	เนื้อหาของหลักธรรมล้วน ๆ ทำให้ชาวพุทธอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยเลือกจากเนื้อหาสาระของหลักธรรม

4. ครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ความสำคัญ คุณค่า วิธีการศึกษาและการค้นคว้าพระไตรปิฎก โดยครูถามคำถาม ดังนี้

- พระไตรปิฎกมีความหมายอย่างไร
- พระไตรปิฎกมีความสำคัญและคุณค่าอย่างไร
- นักเรียนมีวิธีการศึกษาและค้นคว้าพระไตรปิฎกอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมบรรจุหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมดเอาไว้เป็น 3 หมวด คือ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

6. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- เพราะเหตุใดหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อรวบรวมลงในพระไตรปิฎกแล้ว จึงมีมากมายถึง 84,000 พระธรรมขันธ์

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- บัตรคำ

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

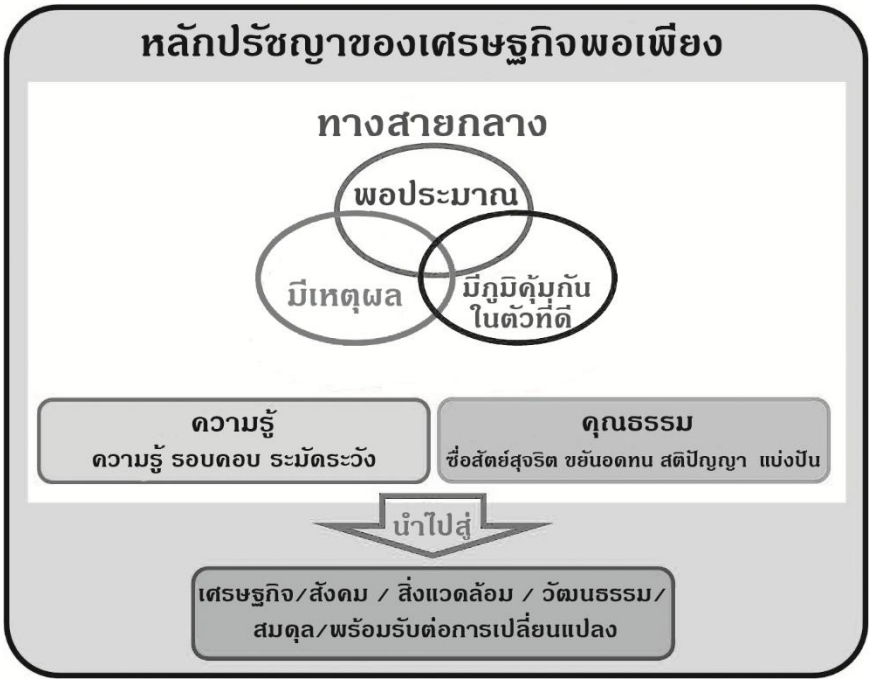
1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

สื่อประกอบการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 24

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 พระไตรปิฎก เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง การสังคายนาพระไตรปิฎก เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/15 วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบาย/วิเคราะห์เกี่ยวกับการสังคายนาและพระไตรปิฎกได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาพระไตรปิฎกได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการศึกษาเรียนรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระไตรปิฎก ในฐานะที่เป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

การสังคายนาเป็นการชำระและรวบรวมหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนามั่นคง และเผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทยจนเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ

5. สาระการเรียนรู้

การสังคายนาพระไตรปิฎก

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสังคายนาพระไตรปิฎกอย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเขียนคำว่า สังคายนา บนกระดานให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว มีการประชุมเพื่อตรวจชำระ สอบทานจัดหมวดหมู่คำสอนของพระพุทธเจ้าหรือไม่ อย่างไร
- การตรวจชำระ สอบทาน และจัดหมวดหมู่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามีชื่อเรียกว่าอะไร

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม รวมกันศึกษาค้นคว้าและอภิปรายเกี่ยวกับความหมายและลำดับขั้นตอนของการทำสังคายนา ตั้งแต่การสังคายนาครั้งที่ 1-5 จากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียนโดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- การสังคายนาหมายถึงอะไร
- การสังคายนามีลำดับขั้นตอนอย่างไร
- การสังคายนามีจุดประสงค์เพื่ออะไร
- ถ้าทุกคนนำแนวทางการสังคายนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจะเกิดผลต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมอย่างไร

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการสังคายนาครั้งที่ 1-5 เป็นแผนภาพบนกระดาน และบันทึกลงสมุด

4. ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติม ดังนี้

การสังคายนา เป็นการรวบรวมหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหมวดหมู่ โดยครั้งที่ 1-4 เป็นการสวดทบทวนคำสอนด้วยการสาธยาย ครั้งที่ 5 จึงมีการจารึกลงในใบลานเป็นอักษรแบ่งเป็น 3 หมวด คือ พระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม ซึ่งรวมเรียกว่า พระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์บรรจุคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมด 84,000 พระธรรมขันธ์ เป็นหลักธรรมที่ใช้สืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนาสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การสังคายนาเป็นการตรวจชำระ จัดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหมวดหมู่ ทำให้พระพุทธศาสนามั่นคง เจริญรุ่งเรืองสืบมาจนถึงปัจจุบัน

6. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- พระพุทธศาสนามีความมั่นคงในประเทศไทย เพราะสาเหตุใด

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 25

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 พระไตรปิฎก เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/15 วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของการสังคายนาพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ และการเผยแผ่

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพระไตรปิฎกเข้าสู่ประเทศไทยยุคต่าง ๆ ได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพระพุทธศาสนาในประเทศไทย (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติไทย (A)

4. สาระสำคัญ

พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย ตั้งแต่มีการสังคายนาครั้งที่ 3 โดยแบ่งออกเป็น 4 ยุค ตั้งแต่ยุคเถรวาทสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชจนถึงยุคเถรวาทแบบลังกาวงศ์

5. สาระการเรียนรู้

1. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการเผยแพร่พระไตรปิฎกเข้าสู่ประเทศไทยยุคแรก
2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการเผยแพร่พระไตรปิฎกตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขคุณธรรม

นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด (ความรับผิดชอบ) มีความเพียรพยายามและกระตือรือร้นในการเรียน (ความขยัน ความอดทน) ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ประหยัด(ความประหยัด) ให้ความร่วมมือกับการทำกิจกรรมของส่วนรวม (ความช่วยเหลือแบ่งปัน)

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพพระสงฆ์กำลังปฏิบัติศาสนกิจ และพุทธศาสนิกชนกำลังประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิด ดังนี้

- ภาพนี้เกี่ยวกับอะไร
- เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไร
- พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทยได้อย่างไร

โดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและตอบคำถาม อย่างอิสระตามความเข้าใจของตนเอง

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยในยุคต่าง ๆ 4 ยุค จากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาอภิปรายหน้าชั้นเรียน

3. จบการนำเสนอของทุกกลุ่ม ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทยครั้งแรกได้อย่างไร และมีอะไรเป็นหลักฐานอ้างอิง (ตัวอย่างคำตอบ หลังจากการสังคายนาครั้งที่ 3 พระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งสมณฑูตออกเป็น 9 สาย เผยแผ่พระพุทธศาสนายังดินแดนต่าง ๆ โดยมีพระโสณเถระและพระอุตตรเถระเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนายังดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งได้แก่ประเทศไทยในยุคปัจจุบัน หลักฐานได้แก่ สถูปเจดีย์ธรรมจักรและกวางหมอบแบบสมัยทวารวดี ที่ขุดพบที่จังหวัดนครปฐม)

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพระไตรปิฎกเข้าสู่ประเทศไทยในยุคต่าง ๆ เป็นแผนภาพบนกระดาน และบันทึกลงในสมุด

5. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการเผยแผ่พระไตรปิฎก ตั้งแต่สมัยสุโขทัย - ปัจจุบัน โดยครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามกลุ่มเดิม ศึกษาเพื่อนำเสนอความรู้ ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 พระพุทธศาสนาสมัยสุโขทัย
- กลุ่มที่ 2 พระพุทธศาสนาสมัยอยุธยา
- กลุ่มที่ 3 พระพุทธศาสนาสมัยกรุงธนบุรี
- กลุ่มที่ 4 พระพุทธศาสนาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

6. จบการนำเสนอของนักเรียนกลุ่มที่ 1 ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- พระพุทธศาสนาเข้าสู่อาณาจักรสุโขทัยได้อย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ สมัยพ่อขุนรามคำแหงมีการขยายอาณาจักรออกกว้างขวาง ทรงพบพระพุทธศาสนาที่เจริญรุ่งเรืองในนครศรีธรรมราชและได้สดับกิตติศัพท์ของพระสงฆ์จากลังกาว่าเคร่งครัดในพระธรรมวินัยมากจึงอาราธนาพระมหาเถระสังฆราชจากลังมามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สุโขทัย ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง มั่นคงจนถึงปัจจุบัน)
- มีหลักฐานใดที่แสดงว่าพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมากในสุโขทัย (ตัวอย่างคำตอบ โบราณสถานต่าง ๆ และพระราชนิพนธ์หนังสือไตรภูมิพระร่วง)

7. จบการนำเสนอของนักเรียนกลุ่มที่ 2 ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- พระพุทธศาสนาในสมัยกรุงศรีอยุธยามีความเจริญรุ่งเรือง**อย่างไรบ้าง**

8. จบการนำเสนอของนักเรียนกลุ่มที่ 3 และ 4 ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น และสรุปความรู้ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- พระพุทธศาสนาในสมัยกรุงธนบุรีมีลักษณะอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ มีการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม และสร้างวัดใหม่ มีการจัดเก็บรวบรวมพระไตรปิฎก และสมุดภาพไตรภูมิพระร่วง และมีการอัญเชิญพระแก้วมรกตจากเวียงจันทน์)
- พระพุทธศาสนาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างไรตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 จนถึงรัชกาลที่ 9
- ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปความเป็นไปของพระพุทธศาสนาในแต่ละยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

เป็นแผนภาพบนกระดาน และบันทึกลงในสมุด

ขั้นที่ 3 สรุป

9. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย ตั้งแต่มีการสังคายนาครั้งที่ 3 โดยแบ่งออกเป็น 4 ยุค ตั้งแต่ยุคเถรวาทสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชจนถึงยุคเวรวาทแบบลังกาวงศ์

10. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทกับนิกายมหายานต่างกันอย่างไร

11. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 13 เรื่อง พระไตรปิฎก

12. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียน

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ใบงานที่ 13 เรื่อง พระไตรปิฎก
- แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 8

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 26

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การบริหารจิตและเจริญปัญญา เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง การบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/19 เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/20 สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการปฏิบัติตนในการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามสติปัฏฐาน 4 ได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนโดยการฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญาตามสติปัฏฐาน 4 ได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระสำคัญ

การบริหารจิตและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 เป็นการปฏิบัติตน เพื่อพัฒนาจิตให้เกิดสติปัญญาตามแนวทางหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา

5. สาระการเรียนรู้

การบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 ได้ นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความถนัดและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีการทำงานที่มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ จะเป็นการนั่งบนเก้าอี้หรือที่พื้นห้องก็ได้ตามความเหมาะสม โดยให้ครูแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติก่อนจะให้นักเรียนนั่งสมาธิ ตามขั้นตอน ดังนี้

- นั่งสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย
- หลับตากำหนดดูลมหายใจเข้า - ออก หายใจเข้ารู้ - ออกรู้
- ปฏิบัติเป็นเวลา 5 นาที

- แผ่เมตตาให้ตนเอง และสรรพสัตว์ทั้งหลาย

จากนั้นให้ครูสอบถามความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูอธิบายสรุปเพื่อปรับทัศนคติความรู้สึกให้นักเรียนเข้าใจการนั่งสมาธิ ดังนี้

การฝึกสมาธิ เป็นการฝึกอบรมพัฒนาจิตทางพระพุทธศาสนา เป็นการสร้างปัญญาขั้นสูง ซึ่งเป็นจุดเป้าหมายหลักของการบรรลุธรรมในทางพระพุทธศาสนา ตามการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาเดียวในโลกที่สอนวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน และเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้มนุษย์บรรลุธรรมขั้นสูง หลุดพ้นจากพันธนาการของหลักกิเลสได้ การนั่งสมาธิจึงเป็นการสร้างบารมีขั้นสูง เพื่อดำเนินตามแนวทางปฏิบัติของพระพุทธเจ้า

3. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 โดยครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มสืบค้น เพื่อสรุปความรู้นำเสนอหน้าชั้นเรียน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน

กลุ่มที่ 2 เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน

กลุ่มที่ 3 จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน

กลุ่มที่ 4 ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

4. เมื่อจบการนำเสนอให้ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การบริหารจิตและการเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน 4 เป็นการปฏิบัติตน เพื่อพัฒนาจิตให้เกิดสติปัญญาตามแนวทางหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา

5. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 18 เรื่อง สวดมนต์แปล แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ใบงานที่ 18 เรื่อง สวดมนต์แปล แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐาน

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน

- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
มีวินัย	การทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ สวยงาม ตรงต่อเวลา	การทำงานไม่เป็นระบบ ไม่มีระเบียบ ไม่สวยงาม และไม่ตรงต่อเวลา
ใฝ่เรียนรู้	เอาใจใส่ มีความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	ไม่เอาใจใส่ ไม่มีความกระตือรือร้น และไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 27

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การบริหารจิตและเจริญปัญญา เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง การเจริญปัญญาตามหลักโยนิโสมนสิการ เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/19 เห็นคุณค่า เชื่อมั่น และมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตด้วยการพัฒนาจิตและพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.1 ม.4-6/20 สวดมนต์ แผ่เมตตา และบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายการพัฒนาจิตและการเรียนรู้ด้วยวิธีคิด แบบโยนิโสมนสิการได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำหลักความคิดแบบโยนิโสมนสิการไปพัฒนาจิตและการเรียนรู้ของตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระสำคัญ

โยนิโสมนสิการเป็นการใช้ความคิดที่ถูกวิธีโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นเค้า สาวหาเหตุผลจนตลอดสาย แยกแยะออกพิเคราะห์ดูด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบ
ตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย

5. สาระการเรียนรู้

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ
4. วิธีคิดแบบอริยสัจ
5. วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์
6. วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก
7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
8. วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม
9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน
10. วิธีคิดแบบวิภัชชวาท

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำหลักความคิดแบบโยนิโสมนสิการไปพัฒนาจิตและการเรียนรู้ของตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเห็นคุณค่าของจิตอาสาได้อย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำพระพุทธวจนะเกี่ยวกับโยนิโสมนสิการของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาให้ผู้แทนนักเรียนอ่านให้เพื่อนฟังในชั้นเรียนจากนั้น ครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- โยนิโสมนสิการ หมายถึงอะไร (ครูให้นักเรียนตอบตามพื้นฐานความรู้ประสบการณ์ของตนเอง)

จากนั้นให้ครูสรุปความหมายของโยนิโสมนสิการเป็นความรู้เพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 10 กลุ่ม ศึกษาวิเคราะห์วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการตามหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1	วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
กลุ่มที่ 2	วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
กลุ่มที่ 3	วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ
กลุ่มที่ 4	วิธีคิดแบบอริยสัจ
กลุ่มที่ 5	วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์
กลุ่มที่ 6	วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก
กลุ่มที่ 7	วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
กลุ่มที่ 8	วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม
กลุ่มที่ 9	วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน
กลุ่มที่ 10	วิธีคิดแบบวิภัชชวาท

โดยให้ผู้แทนกลุ่มออกมาจับสลากหัวข้อแล้วไปร่วมกันสรุปวิธีคิดที่ตนจับสลากได้ สรุปความรู้นำเสนออภิปรายหน้าชั้นเรียน โดยครูคอยให้คำแนะนำ

3. เมื่อจบการนำเสนอของทุกกลุ่มครูให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูถามคำถาม ดังนี้

- วิธีคิดในลักษณะใดที่ตรงกับความหมายของวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย (ตัวอย่างคำตอบ การ

สืบค้นว่าสิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นมาจากเหตุอะไร เช่น เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิด สิ่งนี้จึงเกิด เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ หรือเรียกว่า อิทัปปัจจยตา)

- วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบมีประโยชน์อย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ทำให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ทั้งตัวเองและสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจนลึกละเอียด)
- วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ มีวิธีหลักการคิดอย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ การพิจารณาเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามกฎไตรลักษณ์ เข้าใจสภาพที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง รู้จักการปล่อยวาง ไม่หลง ไม่ยึดติด)
- การกำหนดรู้ทุกข์ สอบสวนเหตุแห่งทุกข์ เห็นทางที่จะดับทุกข์และปฏิบัติตามแนวทางแห่งมรรคมีองค์ 8 เป็นวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการแบบวิธีใด (วิธีคิดแบบอริยสัจ)
- วิธีคิดโดยการเล็งเป้าหมายแล้วดำเนินไปสู่เป้าหมายนั้นจนประสบความสำเร็จเป็นวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการในลักษณะใด (วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์)

จบการตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นของนักเรียนให้ครูอธิบายสรุปความเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- โยนิโสมนสิการเป็นการใช้ความคิดที่ถูกวิธีโดยแยบคายมองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นเค้า สาวหาเหตุผลจนตลอดสาย แยกแยะออกพิเคราะห์ดูด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย

5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- การดำเนินชีวิตประจำวันนักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับตนเองมากน้อยเพียงใด

6. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 19 เรื่อง วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

7.ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 10

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - ใบงานที่ 19 เรื่อง วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ
   - แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 10
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน

- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
มีวินัย	การทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ สวยงาม ตรงต่อเวลา	การทำงานไม่เป็นระบบ ไม่มีระเบียบ ไม่สวยงาม และไม่ตรงต่อเวลา
ใฝ่เรียนรู้	เอาใจใส่ มีความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	ไม่เอาใจใส่ ไม่มีความกระตือรือร้น และไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

สื่อประกอบการเรียนการสอน

พระพุทธวจนะ

“ภิกษุทั้งหลาย เมื่อดวงอาทิตย์อุทัยอยู่ ย่อมมีแสงอรุณขึ้นมาก่อน เป็นบุพนิมิตฉันใด ความถึงพร้อมด้วยโยนิโสมนสิการ ก็เป็นตัวนำ เป็นบุพนิมิต แห่งการเกิดขึ้นของอารยอัษฎางคิกมรรค แก่ภิกษุ ฉันนั้น”

“เราไม่เล็งเห็นองค์ประกอบภายในอื่นแม้สักอย่างเดียว ที่มีประโยชน์มากสำหรับภิกษุผู้เป็นเสขะ เหมือนโยนิโสมนสิการ ภิกษุผู้มีโยนิโสมนสิการ ย่อมกำจัดอกุศลได้ และย่อมยังกุศลให้เกิดขึ้น”

“เราไม่เล็งเห็นธรรมอื่น แม้สักข้อหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุให้สัมมาทิฏฐิที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วก็เจริญยิ่งขึ้น เหมือนโยนิโสมนสิการเลย”

“เราไม่เล็งเห็นธรรมอื่น แม้สักข้อหนึ่ง ซึ่งจะเป็นเหตุให้ความสงสัยที่ยังไม่เกิด ก็ไม่เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้ว ก็ถูกขจัดเสียได้ เหมือนโยนิโสมนสิการเลย”

“โยนิโสมนสิการ ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่, เพื่อความดำรงมั่นไม่เสื่อมสูญ ไม่อันตรธานแห่งสัทธรรม” ฯลฯ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 28

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 ศาสนพิธีและพิธีกรรมทางศาสนา เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง ศาสนพิธีและพิธีกรรม เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/2 ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.2 ม.4-6/3 แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายศาสนพิธีและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของศาสนพิธีและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการศึกษาเรียนรู้ และปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักศาสนพิธี (A)

4. สาระสำคัญ

ศาสนพิธี เป็นระเบียบแบบแผนที่ควรปฏิบัติในทางศาสนา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางด้านจิตใจของผู้นับถือศาสนา ศาสนพิธีในทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ และศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาไปเกี่ยวข้อง การปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี เป็นการรักษาระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรม และเป็นการธำรงรักษาสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา

5. สาระการเรียนรู้

1. ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ
2. ศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวข้อง
3. บุญพิธี ทานพิธี กุศลพิธี ปกิณกพิธี
4. คุณค่าและประโยชน์ของศาสนพิธี
5. พิธีบรรพชาอุปสมบท

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามหลักศาสนพิธีและพิธีกรรมได้ นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความถนัดและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีการทำงานที่มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. รักความเป็นไทย

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนดูภาพศาสนพิธีต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา (เช่น ภาพการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การสวดพระอภิธรรมศพ) แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- พระพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างไรบ้าง
- ศาสนพิธีแบ่งเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง และนักเรียนเคยมีส่วนร่วมพิธีกรรมอย่างไร

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ศึกษาและสืบค้นสรุปความรู้ตามหัวข้อที่ครูแบ่งให้ นำเสนอหน้าชั้นเรียน จบแล้วครูให้นักเรียนทบทวนความรู้โดยครูใช้คำถามดังนี้

- การประกอบพิธีเวียนเทียนมีการประกอบพิธีในโอกาสใด (วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันอัฐมีบูชา)
- การถวายสังฆทานหมายถึงอะไร และถวายในโอกาสใด (การถวายสังฆทานเป็นการถวายทานที่ถวายให้เป็นส่วนกลางแด่พระสงฆ์ ถวายได้ทุกโอกาส)
- พิธีทอดกฐินมีพุทธบัญญัติเอาไว้อย่างไร (คือ การถวายผ้าครองแด่พระสงฆ์ โดยมีกำหนดระยะเวลา คือ ตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 คือ ระยะเวลาภายใน 1 เดือน)
- พิธีปวารณาหมายถึงพิธีอะไร (เป็นสังฆกรรมประเภทญัตติกรรม คือ ให้พระสงฆ์กล่าวตักเตือนกันได้ ในวันสุดท้ายของการจำพรรษา คือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เรียกว่า วันมหาปวารณา โดยให้พระสงฆ์มีสิทธิเท่าเทียมกันไม่ได้แบ่งว่าอาวุโสหรืออ่อนอาวุโส)
- กิจกรรมที่ปฏิบัติในกุศลพิธีมีอะไรบ้าง (ตัวอย่างคำตอบ พิธีเวียนเทียน พิธีถวายสังฆทาน ฯลฯ)
- เมื่อปฏิบัติกิจกรรมแล้วได้รับข้อคิดหรือประโยชน์อย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ เป็นการจรรโลงให้ผู้ร่วมพิธีได้มีโอกาสทำความดี)
- กิจกรรมที่ปฏิบัติในบุญพิธีมีอะไรบ้าง (ตัวอย่างคำตอบ ทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ ฟังธรรม ปล่อยนก ปล่อยปลา)
- เมื่อปฏิบัติแล้วได้รับข้อคิดหรือประโยชน์อย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขกาย สุขใจ และช่วยสืบสานอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของชาวพุทธ)
- กิจกรรมที่ปฏิบัติในทานพิธีมีอะไรบ้าง(ตัวอย่างคำตอบ ถวายผ้าอาบน้ำฝน)
- เมื่อปฏิบัติแล้วได้รับข้อคิดหรือประโยชน์อย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ การรักษาเอกลักษณ์ของชาติให้คงอยู่สืบต่อไป)

- กิจกรรมที่ปฏิบัติในปกิณกพิธีมีอะไรบ้าง (ตัวอย่างคำตอบ พิธีพุทธาภิเษก พิธีมังคลาภิเษก พิธีวางศิลาฤกษ์ พิธียกช่อฟ้า)
- เมื่อปฏิบัติแล้วได้รับคุณค่าหรือประโยชน์อย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ได้รักษาเอกลักษณ์ ของไทย และช่วยธำรงพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงสืบต่อไป)

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- ศาสนพิธี เป็นระเบียบแบบแผนที่ควรปฏิบัติในทางศาสนา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางด้านจิตใจของผู้นับถือศาสนา ศาสนพิธีในทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ศาสนพิธีเนื่องด้วยพุทธบัญญัติ และศาสนพิธีที่นำพระพุทธศาสนาไปเกี่ยวข้อง การปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี เป็นการรักษาระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรม และเป็นการธำรงรักษาสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา

5. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 20 เรื่อง ศาสนพิธี

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - ภาพการประกอบศาสนพิธีต่าง ๆ
   - ใบงานที่ 20 เรื่อง ศาสนพิธี
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
รักชาติ ศาสน์ กษัตรย์	ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
รักความเป็นไทย	ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี	ไม่ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 29

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 ศาสนพิธีและพิธีกรรมทางศาสนา เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

.....

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/2 ปฏิบัติตนถูกต้องตามศาสนพิธี พิธีกรรมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

ส 1.2 ม.4-6/3 แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายอธิบายความหมายและการเตรียมพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกวิธีปฏิบัติและเตรียมพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการแสดงตนเป็นพุทธมามกะในฐานะพุทธศาสนิกชน (A)

4. สาระสำคัญ

การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ เป็นการแสดงตนหรือการประกาศเจตนารมณ์ให้บุคคลอื่นรับรู้ในการรับเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชีวิตของตน

5. สาระการเรียนรู้

ความหมายและการเตรียมพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการแสดงตนเป็นพุทธมามกะอย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. รักความเป็นไทย

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- นักเรียนที่นับถือพระพุทธศาสนาเคยเข้าร่วมการแสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือไม่ อย่างไรจากนั้นให้นักเรียนที่เคยเข้าร่วมการแสดงตนเป็นพุทธมามกะออกมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟังถึงพิธีการและการปฏิบัติตน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนศึกษาเรื่อง พิธีกรรมแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ในหนังสือเรียนและแหล่งการเรียนรู้อื่นเพิ่มเติม จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม นำความรู้จากการศึกษามาอภิปรายร่วมกันภายในกลุ่มเกี่ยวกับพิธีกรรมการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ แล้วนำผลการอภิปรายแต่ละกลุ่มมานำเสนอหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนฟัง สลับกันนำเสนอจนครบทุกเล่ม โดยครูคอยตรวจสอบความถูกต้อง

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับพิธีกรรมการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- จุดประสงค์ของการประกอบพิธีกรรมการแสดงตนเป็นพุทธมามกะคืออะไร
- ประโยชน์ของพิธีกรรมการแสดงตนเป็นพุทธมามกะคืออะไร

4. ให้นักเรียนศึกษาการเตรียมพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ โดยครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนพิธีแสดงตน จากนั้นครูเรียงลำดับขั้นตอนการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ โดยแจกเอกสารหรือฉาย PowerPoint ให้นักเรียนศึกษาทำความเข้าใจก่อนลงฝึกปฏิบัติแสดงตนโดยให้ครูอธิบายลำดับขั้นตอนการปฏิบัติและนักเรียนเข้าใจแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การแสดงตนเป็นพุทธมามกะเป็นการแสดงตนหรือการประกาศเจตนารมณ์ให้บุคคลอื่นรับรู้ในการรับเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชีวิตของตน

6. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- ถ้านักเรียนไม่ได้แสดงตนเป็นพุทธมามกะ จะถือว่าเป็นชาวพุทธโดยสมบูรณ์ได้หรือไม่

7. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 21 เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ใบงานที่ 21 เรื่อง การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
รักชาติ ศาสน์ กษัตรย์	ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
รักความเป็นไทย	ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี	ไม่ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 30

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 การปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนทีดี เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีต่อพระภิกษุ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/1 ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำเสนอการปฏิบัติตนและการปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงวิธีการปฏิบัติตนและการปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ ได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมมารยาทที่ดีงามของชาวพุทธ (A)

4. สาระสำคัญ

การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ เป็นการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ของพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ และเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป

5. สาระการเรียนรู้

1. การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจาและทางใจที่ประกอบด้วยเมตตา
2. การปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุในโอกาสต่าง ๆ

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ

นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานได้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มและระยะเวลาที่กำหนด ทุกคนได้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความสำคัญเท่าเทียมกันใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. มีวินัย

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุทางกาย วาจา และใจ โดยครูถามคำถาม ดังนี้ นักเรียนพบพระสงฆ์แล้วจะปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง โดยครูคัดเลือกผู้แทนนักเรียนออกมานำเสนอการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ จำนวน 3 คน เพื่อเล่าหรือแสดงวิธีการปฏิบัติตนให้เพื่อนดูหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแสดงวิธีปฏิบัติตนหรือปฏิสันถารที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ ดังนี้

- การลุกขึ้นต้อนรับ
- การให้ที่นั่งพระภิกษุ
- การรับรองพระภิกษุ
- การเข้าพบพระภิกษุ
- การรับสิ่งของจากพระภิกษุ
- การประเคนของพระภิกษุ
- การปฏิสันถารเมื่อพบพระภิกษุในที่สาธารณะ

โดยให้นักเรียนฝึกการปฏิบัติตนโดยการแสดงบทบาทสมมุติการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ โดยครูคอยให้การแนะนำเพิ่มเติมระหว่างการแสดง

ขั้นที่ 3 สรุป

3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ เป็นการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ และเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป

4. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- การปฏิบัติตนตามมารยาทที่ดีงามตามขนบธรรมเนียมทางพระพุทธศาสนา มีคุณค่าและสำคัญอย่างไร

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
รักชาติ ศาสน์ กษัตรย์	ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
มีวินัย	การทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ สวยงาม ตรงต่อเวลา	การทำงานไม่เป็นระบบ ไม่มีระเบียบ ไม่สวยงาม ไม่ตรงต่อเวลา

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 31

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 การปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนทีดี เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/1 ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

การรักษาศีล 8 การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกองค์กรชาวพุทธ และการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทิศเบื้องบนในทิศ 6 เป็นการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

5. สาระการเรียนรู้

1. การรักษาศีล 8
2. การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกขององค์กรชาวพุทธ
3. การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทิศเบื้องบนในทิศ 6
4. การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในฐานะผู้ปกครองและผู้อยู่ในปกครองตามหลักทิศเบื้องล่างในทิศ 6
5. การปฏิสันถารตามหลักปฏิสันถาร
6. หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกา ที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
7. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวตามหลักทิศเบื้องหลังในทิศ 6
8. การบำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ

นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานได้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มและระยะเวลาที่กำหนด ทุกคนได้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความสำคัญเท่าเทียมกันใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรม ใช้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. มีวินัย

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพและข่าวตัวอย่างของบุคคลผู้บำเพ็ญความดีตามหลักคำสอนในทาพระพุทธศาสนา โดยยกตัวอย่างของเด็กหญิงพอฟ้า วัย 5 ขวบ มาเป็นกรณีศึกษา จากนั้นครูให้นักเรียนแสดงความรู้สึกกับการปฏิบัติดังกล่าวว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง โดยครูสุ่มตัวอย่างให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยครูถามคำถาม ว่า นักเรียนเคยมีประสบการณ์ในการรักษาศีล 8 หรือไม่ ครูให้นักเรียนที่เคยรักษาศีล 8 ออกมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง จากนั้นให้นักเรียนท่องศีล 8 เป็นภาษาบาลีพร้อมบอกคำแปล และครูอธิบายสรุปเป็นความรู้เพิ่มเติม ดังนี้

- ศีล 8 หรือศีลอุโบสถ เป็นข้อปฏิบัติที่ชาวพุทธผู้มีจิตศรัทธาไปรวมตัวกันปฏิบัติในวันขึ้น/แรม 8 ค่ำ และ 15 ค่ำ เพื่อรักษาจิต โดยการขัดเกลากิเลสอย่างหยาบ ทางกาย วาจา และใจ มีกิจกรรมตั้งแต่เช้าวันธรรมสวนะ ตลอด 1 วัน 1 คืน มีการรักษาศีล ฟังธรรม เจริญสมาธิภาวนาตามธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล

3. ให้นักเรียนศึกษาการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทิศเบื้องบนในทิศ 6 โดยครูให้นักเรียนช่วยกันระบุทิศทั้ง 6 ตามความหมายในทางพระพุทธศาสนามีทิศอะไรบ้าง จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันจำแนกหน้าที่ของทิศเบื้องบน และการปฏิบัติต่อทิศเบื้องบน

4. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. การปฏิสันถารตามหลักปฏิสันถาร 2
2. หน้าที่และบทบาทของอุบาสก อุบาสิกา ที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
3. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวตามหลักทิศเบื้องหลังในทิศ 6
4. การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก

โดยให้แต่ละกลุ่มศึกษาและสรุปความรู้นำเสนออภิปรายหน้าชั้นเรียน จบแล้วให้ครูอธิบายสรุปเป็นความรู้เพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 สรุป

5. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- การรักษาศีล 8 การเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นสมาชิกองค์กรชาวพุทธ และการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทิศเบื้องบนในทิศ 6 เป็นการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา การปฏิสันถาร การทำหน้าที่ของอุบาสก อุบาสิกา การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก เป็นหน้าที่ของชาวพุทธ พึงปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

6. นักเรียนทำใบงานที่ 21 เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี

7. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 12

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - ใบงานที่ 21 เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี
   - แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 12
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์

สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
รักชาติ ศาสน์ กษัตรย์	ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

มีวินัย	การทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ สวยงาม ตรงต่อเวลา	การทำงานไม่เป็นระบบ ไม่มีระเบียบ ไม่สวยงาม ไม่ตรงต่อเวลา

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

สื่อประกอบการเรียนรู้

<u>กรณีศึกษา</u>

ในขณะที่เด็กคนอื่น ๆ กำลังกิน กำลังนอน หรือวิ่งเล่นซุกซน ไปตามประสาเด็ก แต่ ณ มุมเล็ก ๆ ในเสถียรธรรมสถาน เด็กหญิงพอฟ้า พรรณเชษฐ์ หรือน้องฟ้า วัย 5 ขวบ กลับตัดสินใจโกนผม
นุ่งขาวห่มขาว บวชชีหน้าไฟเป็น “แม่ชีน้อย” อุทิศส่วนกุศลให้กับคุณทวดและคุณย่าผู้ล่วงลับ โดยถือวัตรปฏิบัติที่งดงามเหมือนแม่ชีทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกรับบาตรพร้อมแม่ชีผู้ใหญ่
สร้างความทึ่งและซึ้งใจแก่ผู้พบเห็นและเรื่องราวของแม่ชีน้อยกลายเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่โลกไซเบอร์กำลังเป็นที่กล่าวถึงกันอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องการแสดงความกตัญญูกตเวที ซึ่งแม่ชีน้อยหรือ
น้องฟ้า - เด็กหญิงพอฟ้า พรรณเชษฐ์ อายุ 5 ขวบ กำลังศึกษาอยู่เกรด 1 ที่โรงเรียนนานาชาติ
นิว อินเตอร์เนชั่นแนล สคูล ออฟ ไทยแลนด์ เป็นลูกสาวคนเล็กของนายคมกฤช สัจจาอนันตกุล
อายุ 46 ปี เจ้าของบริษัทผลิตเครื่องมือทางการแพทย์ และนางปิยพร พรรณเชษฐ์ อายุ 42 ปี ผู้บริหาร
บริษัทเอกชน พี่ชาย 1 คน คือ เด็กชายพอเพียง พรรณเชษฐ์ หรือน้องพอ อายุ 7 ขวบ เรียนอยู่เกรด 2 โรงเรียนเดียวกัน

ที่มาของข้อมูล : แม่ชีน้อย “พอฟ้า” วัย 5 ขวบ |Dhamma Idol - Tamdee.net ค่า...
http://www.tamdee.net/main/read.php?tid-914-page-e.thml

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 32

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางศาสนา เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง หลักธรรม คติธรรมในวันมาฆบูชาและวันวิสาขบูชา เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/4 วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาล

ที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบาย/วิเคราะห์ หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันมาฆบูชาและวันวิสาขบูชาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนก หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันมาฆบูชาและวันวิสาขบูชาได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำไปปฏิบัติใช้เพื่อดำเนินชีวิตให้มีความสุข(A)

4. สาระสำคัญ

หลักธรรม คติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อการนำไปปฏิบัติใช้เพื่อดำเนินชีวิตให้ประสบกับความสงบสุขในชีวิตประจำวัน

5. สาระการเรียนรู้

หลักธรรม คติธรรมวันมาฆบูชาและวันวิสาขบูชา

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักธรรม คติธรรมวันมาฆบูชาและวันวิสาขบูชาอย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย

2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- นักเรียนเคยไปวัดทำบุญตักบาตรพระสงฆ์หรือไม่ (ตัวอย่างคำตอบ เคย/ไม่เคย)
- นักเรียนไปวัดทำบุญตักบาตรพระสงฆ์เนื่องในโอกาสใด (ตัวอย่างคำตอบวันคล้ายวันเกิด)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลวันมาฆบูชา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามโดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันมาฆบูชามีความสำคัญอย่างไร
- วันมาฆบูชามีหลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างไร
- นักเรียนตั้งใจจะปฏิบัติตนเป็นคนดีในวันมาฆบูชาอย่างไรบ้าง
- นักเรียนและครอบครัวทำกิจกรรมอะไรบ้างในวันมาฆบูชา

3. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันวิสาขบูชา)

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวันวิสาขบูชา และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันวิสาขบูชาตรงกับวันใด (ตัวอย่างคำตอบ ตรงกับวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6)
- เหตุการณ์สำคัญในวันวิสาขบูชาคืออะไร (ตัวอย่างคำตอบ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน)

5. ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลวันวิสาขบูชา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อตอบคำถามในชุดกิจกรรมข้อ 2 โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันวิสาขบูชามีความสำคัญอย่างไรต่อพระพุทธศาสนา
- หลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวันวิสาขบูชาคืออะไร
- นักเรียนตั้งใจจะปฏิบัติตนเป็นคนดีในวันวิสาขบูชาอย่างไร
- นักเรียนและครอบครัวทำกิจกรรมอะไรบ้างในวันวิสาขบูชา

ขั้นที่ 3 สรุป

6. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- หลักธรรม คติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อการนำไปปฏิบัติใช้เพื่อดำเนินชีวิตให้ประสบกับความสงบสุขในชีวิตประจำวัน

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ภาพการประกอบพิธีที่ทำในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี 0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน 1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 33

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางศาสนา เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง หลักธรรม คติธรรมในวันอัฐมีบูชาและวันอาสาฬหบูชา เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/4 วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันอัฐมีบูชา และวันอาสาฬหบูชาได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบันทึกการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาที่นักเรียนเคยเข้าร่วมลงในแบบบันทึกได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (A)

4. สาระสำคัญ

หลักธรรม คติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อการนำไปปฏิบัติใช้ เพื่อดำเนินชีวิตให้ประสบกับความสงบสุขในชีวิตประจำวัน

5. สาระการเรียนรู้

หลักธรรม คติธรรม วันอัฐมีบูชา และวันอาสาฬหบูชา

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักธรรม คติธรรม วันอัฐมีบูชา และวันอาสาฬหบูชาอย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันอัฐมีบูชา)

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวันอัฐมีบูชา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันอัฐมีบูชาตรงกับวันใด (ตรงกับวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6)
- เหตุการณ์สำคัญในวันอัฐมีบูชาคือเหตุการณ์อะไร (เป็นวันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ของพระพุทธเจ้า)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลวันอัฐมีบูชา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อสรุปความรู้ลงในแผนภาพโดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันอัฐมีบูชามีความสำคัญอย่างไร
- หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันอัฐมีบูชามีอะไรบ้าง
- นักเรียนตั้งใจจะปฏิบัติตนเป็นคนดีในวันอัฐมีบูชาอย่างไรบ้าง
- นักเรียนและครอบครัวทำกิจกรรมอะไรบ้างในวันอัฐมีบูชา

4. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันอาสาฬหบูชา)

5.ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวันอาสาฬหบูชา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันอาสาฬหบูชาตรงกับวันใด (วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ในปีที่มีอธิกมาส คือ มีเดือน 8 สองหน เลื่อนไปเป็นวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 หลัง)
- เหตุการณ์สำคัญในวันอาสาฬหบูชาคืออะไร (เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมปฐมเทศนา คือ ธัมมจักกัปปวัตนสูตรแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 เกิดพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา)

จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน

6. ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลวันอาสาฬหบูชา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อตอบคำถามในชุดกิจกรรมข้อ 3 โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันอาสาฬหบูชามีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอย่างไร
- หลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวันอาสาฬหบูชาคืออะไร
- นักเรียนตั้งใจจะปฏิบัติตนเป็นคนดีในวันอาสาฬหบูชาอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 สรุป

6. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- หลักธรรม คติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อการนำไปปฏิบัติใช้

เพื่อดำเนินชีวิตให้ประสบกับความสงบสุขในชีวิตประจำวัน

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ภาพเหตุการณ์วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน 1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 34

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางศาสนา เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง หลักธรรม คติธรรมในวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันธรรมสวนะ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/4 วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลที่สำคัญของศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันธรรมสวนะได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกการปฏิบัติตนตามหลักธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในการนำหลักธรรมไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน (A)

4. สาระสำคัญ

หลักธรรม คติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อการนำไปปฏิบัติใช้ เพื่อดำเนินชีวิตให้ประสบกับความสงบสุขในชีวิตประจำวัน

5. สาระการเรียนรู้

หลักธรรม คติธรรมในวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันธรรมสวนะ

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

เงื่อนไขความรู้

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักธรรม คติธรรมในวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันธรรมสวนะอย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย

2. ใฝ่เรียนรู้

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันเข้าพรรษา)

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวันเข้าพรรษาแล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันเข้าพรรษาตรงกับวันใด (ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8)
- เหตุการณ์สำคัญในวันเข้าพรรษาคืออะไร (ตัวอย่างคำตอบ พระพุทธเจ้าบัญญัติพระวินัยให้พระภิกษุทุกรูปอยู่จำพรรษาในฤดูฝนเป็นเวลา 3 เดือน เพราะพระสงฆ์มีจำนวนมากขึ้น และไม่หยุดค้างในฤดูฝนเที่ยวจาริกไปในที่ต่าง ๆ เหยียบย่ำข้าวกล้าของชาวนาเสียหาย ชาวบ้านจึงตำหนิติเตียนพระสงฆ์ ความทราบถึงพระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติพระวินัยข้อนี้ขึ้นมาให้พระภิกษุทุกรูปปฏิบัติ)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับความสำคัญของวันเข้าพรรษาที่มีต่อพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชน

4. ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลวันเข้าพรรษา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อสรุปความรู้ลงในแผนภาพ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันเข้าพรรษามีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอย่างไร
- หลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวันเข้าพรรษาได้แก่อะไรบ้าง
- นักเรียนตั้งใจจะปฏิบัติตนเป็นคนดีในวันเข้าพรรษาอย่างไร
- นักเรียนหรือครอบครัวทำกิจกรรมอะไรบ้างในวันเข้าพรรษา

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวันออกพรรษา แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันออกพรรษาตรงกับวันใด
- เหตุการณ์สำคัญในวันออกพรรษาคืออะไร
- หลักธรรมสำคัญที่ควรนำมาปฏิบัติในวันออกพรรษาได้แก่อะไรบ้าง
- ในวันออกพรรษานักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง

6. นักเรียนดูปฏิทินที่มีเครื่องหมายแสดงให้เห็นว่าเป็นวันธรรมสวนะ แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- จากปฏิทิน นักเรียนทราบหรือไม่ว่าวันธรรมสวนะหรือวันพระตรงกับวันใด ขึ้นกี่ค่ำ แรมกี่ค่ำ

(ตัวอย่างคำตอบ ไม่ทราบ/ทราบ ตรงกับวันขึ้น 8 ค่ำ วันขึ้น 15 ค่ำ วันแรม 8 ค่ำ และวันแรม 14 หรือ 15 ค่ำ)

- นักเรียนคิดว่าภายใน 1 เดือน มีวันธรรมสวนะกี่วัน (4 วัน)

7. ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลวันธรรมสวนะ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อสรุปความรู้ลงในแผนภาพ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- วันธรรมสวนะ มีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาอย่างไร
- แนวทางการปฏิบัติตนในวันธรรมสวนะ ควรปฏิบัติอย่างไร
- นักเรียนตั้งใจจะปฏิบัติตนเป็นคนดีในวันธรรมสวนะอย่างไร
- นักเรียนและครอบครัวทำกิจกรรมอะไรบ้างในวันธรรมสวนะหรือวันพระ

ขั้นที่ 3 สรุป

8. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- หลักธรรม คติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีคุณค่าต่อการนำไปปฏิบัติใช้เพื่อดำเนินชีวิตให้ประสบกับความสงบสุขในชีวิตประจำวัน

9. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาให้อะไรกับสังคมไทยบ้าง

10. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 22 เรื่อง หลักธรรม คติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

11. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 13

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- ปฏิทิน
- ใบงานที่ 22 เรื่อง หลักธรรม คติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 13

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์

ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**

มีวินัย	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
ใฝ่เรียนรู้	บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ไม่บันทึกความรู้ ไม่วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 35

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางศาสนา เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง การปกป้อง คุ้มครอง ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัท เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/5 สัมมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาตน พัฒนาชาติ และโลก

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการปกป้อง คุ้มครอง ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทยได้ (K)

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงวิธีการสัมมนาการปกป้อง คุ้มครอง ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทยได้ (P)

3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการปกป้อง คุ้มครอง รักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยตลอดไป (A)

4. สาระสำคัญ

การปกป้อง คุ้มครอง และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาเป็นหน้าที่สำคัญของพุทธบริษัททุกคน

5. สาระการเรียนรู้

การปกป้อง คุ้มครอง ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง
เงื่อนไขคุณธรรม

นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด (ความรับผิดชอบ) มีความเพียรพยายามและกระตือรือร้นในการเรียน (ความขยัน ความอดทน) ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ประหยัด(ความประหยัด) ให้ความร่วมมือกับการทำกิจกรรมของส่วนรวม (ความช่วยเหลือแบ่งปัน)

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. มีจิตสาธารณะ

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูเขียนหัวข้อการปกป้อง คุ้มครอง ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย โดยครูกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติ ดังนี้

- ให้นักเรียนจำลองสถานการณ์ในรูปแบบของการจัดสัมมนากลุ่มใหญ่
- จัดสถานที่ในชั้นเรียนเป็นรูปแบบโต๊ะกลม
- ครูคัดเลือกผู้แทนนักเรียนเป็นวิทยากรเพื่อดำเนินการจัดสัมมนา
- ขั้นดำเนินการ
    1. นำเสนอประเด็นปัญหา
    2. หาสาเหตุของปัญหา
    3. วิเคราะห์ปัญหา
    4. เลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด
    5. ประมวลข้อเสนอแนะ

- ขั้นสรุป สรุปสาระสำคัญ แนวคิด และข้อเสนอแนะทั้งหมดที่ได้จากการสัมมนาส่งครู
- การประเมินผลการสัมมนา (ให้ผู้ร่วมสัมมนาช่วยกันประเมิน) (การจำลองการจัดสัมมนาให้ครูทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยให้การแนะนำ)

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อมูลความรู้ที่ได้จากการจำลองสถานการณ์จัดสัมมนาหัวข้อการปกป้อง คุ้มครอง ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย ดังนี้

การปกป้อง คุ้มครอง ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสังคมไทย

แนวทางการปฏิบัติ

ด้านพระสงฆ์	**ด้านฆราวาส**
● ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมให้ถึงแก่นแท้	● ส่งเสริมด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน

- เผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ
- ผลิตบุคลากรทางด้านศาสนาให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญ
- ส่งเสริมพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- ให้พระสงฆ์เป็นสถาบันหลักในการจรรโลงพระพุทธศาสนาให้มั่นคง
- จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักคำสอนสม่ำเสมอ
- ส่งเสริมเยาวชนศึกษาพระพุทธศาสนาในวันหยุด
- จัดอบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม
- นำเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาสม่ำเสมอ

พระสงฆ์และฆราวาสร่วมกันกำหนดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคง โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน

ขั้นที่ 3 สรุป

3. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้ การปกป้อง คุ้มครอง และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา เป็นหน้าที่สำคัญของพุทธบริษัททุกคน

4. ให้นักเรียนทำใบงานที่ 23 เรื่อง การปกป้อง คุ้มครอง รักษาพระพุทธศาสนา

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้
   - หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
   - ใบงานที่ 23 เรื่อง การปกป้อง คุ้มครอง รักษาพระพุทธศาสนา
2. แหล่งการเรียนรู้
   - ห้องสมุดของโรงเรียน
   - แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์

ตรวจใบงาน	ใบงาน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	1	0
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนเองนับถือ (ศาสนาพุทธ) และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนเองนับถือ (ศาสนาพุทธ) และไม่ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ
มีจิตสาธารณะ	เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 36

รายวิชาสังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 14 หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวันสำคัญทางศาสนา เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
เรื่อง การปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

---

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.4-6/5 สัมมนาและเสนอแนะแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ อันส่งผลถึงการพัฒนาตน พัฒนาชาติ และโลก

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธได้ (K)
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในปลูกจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในสังคมพุทธได้ (P)
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ (A)

4. สาระสำคัญ

การปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธควรเริ่มที่ตัวเราก่อน เพื่อเป็นแบบอย่างให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม

5. สาระการเรียนรู้

การปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ

6. การบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง

ความมีเหตุผล

นักเรียนเห็นความจำเป็นในการปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ สามารถคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเห็นคุณค่าของจิตอาสาได้อย่างถูกต้อง

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
    - ทักษะการคิดวิเคราะห์
    - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

4. ความสามารถในการแก้ปัญหา

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2. มีจิตสาธารณะ

9. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. ให้ตัวแทนนักเรียนออกมาเล่าเกี่ยวกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เคยเข้าร่วมหน้าชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- นักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนากิจกรรมใด
- เมื่อปฏิบัติแล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร

ขั้นที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้

2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเสนอแนวทางการปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ แล้วสรุปเป็นแผนภาพความคิด ดังตัวอย่าง

3. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

- กิจกรรมใดบ้างที่จะช่วยปลูกจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ (ตัวอย่างคำตอบ การเข้าค่ายคุณธรรม การสวดมนต์ไว้พระหน้าเสาธง การนั่งสมาธิก่อนเรียน)
- การจัดกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร (ตัวอย่างคำตอบ ขัดเกลาจิตใจของเยาวชนให้เป็นคนดี มีศีลธรรม)

ขั้นที่ 3 สรุป

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้ การปลูกฝังจิตสำนึกเพื่อการมีส่วนร่วมในสังคมพุทธ ควรเริ่มที่ตัวเราเอง ที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม เชื่อในการทำความดี และการทำความชั่ว

5. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เพื่อประเมินผลการเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 14

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- PowerPoint พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 14

2. แหล่งการเรียนรู้

- ห้องสมุดของโรงเรียน
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

11. การวัดและประเมินผล

วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม	คะแนนรวม 2-3 คะแนน ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์	คะแนนรวม 1-2 คะแนน ผ่านเกณฑ์

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนเองนับถือ (ศาสนาพุทธ) และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนเองนับถือ (ศาสนาพุทธ) และไม่ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ
มีจิตสาธารณะ	เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคม	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคม

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / (เครื่องหมายถูก) ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมตามรายการสังเกต

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการสังเกต				รวม 2	สรุป	
		1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์		2. ใฝ่เรียนรู้			ผ่าน	ไม่ผ่าน
		1	0	1	0			

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้ประเมิน ☐ตนเอง ☐เพื่อน ☐ผู้สอน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

เกณฑ์การสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการสังเกต	**1**	**0**
รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ไม่ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
ใฝ่เรียนรู้	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เอาใจใส่ ไม่มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กำหนดไว้ดังนี้

1 หมายถึง ดี

0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

0 คะแนน คือ ไม่ผ่าน

1-2 คะแนน คือ ผ่าน